Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 7 (507) ◆ П'ятниця, 15 січня 1993 року ◆ Ціна 5 крб.

ЗАВЕРШЕННЯ ОФІЦІЙНОГО ВІЗИТУ В ІЗРАЇЛЬ

ТЕЛЬ-АВІВ, 14 січня. Завершився офіційний триденний візит Президента України Леоніда Кравчука в Ізраїль. 13 січня пізно увечері Леонід Кравчук і особи, які його супроводять, відбули на батьківщину.

У день від'їзду Леонід Кравчук взяв участь в урочистій церемонії відкриття посольства України в Тель-Авіві.

На проведеній тут прес-конференції Президент України висловив задоволення підсумками візиту в Ізраїль. Підписані міждержавні документи заклали міцну правову основу для якісно нового етапу в розвитку українсько-ізраїльських відносин. Прийнято рішення про створення спільної комісії, яка стежитиме за реалізацією укладених угод. Одним з основних результатів перебування в Ізраїлі Леонід Кравчук назвав встановлення не тільки ділових, а й людських контактів з керівництвом цієї країни, з представниками місцевих ділових кіл. Україна тепер краще розумітиме політику, яку проводить Ізраїль.

* * *

13 січня вранці в Єрусалимі Леонід Кравчук зустрівся з головою єврейського агентства Сімхою Дініцом. Питання економічного співробітництва між Україною і Ізраїлем було порушено в ході проведеної в Тель-Авіві розмови Леоніда Кравчука з відомими представниками місцевих ділових кіл. Президент інформував ізраїльських бізнесменів про прийняті в Україні законодавчі акти, які захищають інтереси зарубіжних інвесторів і надають пільгові умови для діяльності зарубіжних підприємців.

Цього ж дня Леонід Кравчук зустрівся з групою громадян Ізраїлю — вихідців з України.

Читайте в номері

6 КОНВЕРСІЯ: ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ САМОРОДОК

9 12 ДЕКРЕТИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВА ПІДТРИМУЄ ШАХТАРІВ

Кабінет міністрів України прийняв постанову «Про державну підтримку підприємств і організацій вугільної промисловості».

З метою забезпечення належних умов для роботи цієї галузі та стримування інфляційних процесів у матеріальному виробництві уряд звільнив у 1993 році вугільні підприємства і організації від сплати податку на прибуток. Зазначені кошти відраховуються до галузевого фонду фінансового регулювання. Доручено передбачити у проекті державного бюджету асигнування для компенсації у січні-лютому поточного року виробничих затрат підприємств і організацій галузі (крім фонду споживання), безпосередньо пов'язаних з подорожчанням сировини, матеріалів, обладнання та інших матеріальних ресурсів, у сумі 66,4 млрд. карбованців.

Намічено запровадити, починаючи з 1993 року, механізм рентного регулювання цін на вугілля та вугільну продукцію з урахуванням гірничо-геологічних і технічних умов підприємств галузі.

Прес-служба Кабінету міністрів України.

Щедрі пісні

«Щедрувати» — від слова «щедрий». Спокон віків у ніч на Новий рік від хати до хати, від села до села барвистими гуртами ходили щедрувальники. Вони у своїх святочних піснях бажали, аби щедрою була наша земля, веселою господа, багатою людська душа. Мир і злагоду, любов і молодість віщували ці прекрасні українські пісні. Вони не забулись. З кожним Новим роком все гучніше лунають щедрівочки. Вслухаєшся в них і подумки повторюєш вічні і віщі слова «хліб», «сонце», «мир». Щедрі слова! **Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.**

ПРО ІНЦИДЕНТ НА ОБ'ЄКТІ «УКРИТТЯ»

Як уже повідомлялось, 12 січня на Чорнобильській АЕС сталося займання однієї з допоміжних електричних шаф, не пов'язаних з основною технологією станції. За повідомленням генерального директора виробничого об'єднання «Чорнобильська АЕС» Миколи Сорокіна, сьогодні 14 січня, о 8 годині 25 хвилин поза обслуговуваною зоною об'єкта «Укриття» у вентиляційному коридорі (приміщення № 805/3) було виявлено задимлення, причиною якого стало займання дерев'яних елементів двох технологічних шпальних викладок. Спільними зусиллями пожежної команди і чергового персоналу АЕС займання було оперативно ліквідовано. Змін радіаційної обстановки за межами об'єкта «Укриття» понад допустимі за санітарними нормами не було. Порушень меж, умов безпечної експлуатації і потерпілих немає. Подію розслідує станційна комісія. За попередньою оцінкою, цей інцидент за міжнародною шкалою оцінюється нульовим рівнем. Режим роботи діючих енергоблоків не змінювався.

Експрес-інформація

КРОКИ ДО ПАРТНЕРСТВА

В результаті міжурядових російсько-українських переговорів, що відбулися сьогодні, делегації двох урядів, очолювані прем'єрами Віктором Черномирдіним та Леонідом Кучмою, підписано 5 документів. Це — угоди про трудову діяльність і соціальний захист громадян Росії та України, які працюють за межами кордонів держав, про науково-технічне та економічне співробітництво в галузі атомної енергетики, про неторговельні платежі, протокол про співробітництво в галузі транспорту. Також підписано протокол до попередньої міжурядової торговельної угоди, котра стосується заходів з підготовки до переходу з 1 липня на режим вільної торгівлі між двома державами.

МІНІСТР-ВЕРБУВАЛЬНИК

Стало відомо, що недавно шляхами західного регіону республіки, в оточенні озброєних охоронців, на автомобілі ГАЗ-31 вояжував заступник міністра оборони Азербайджану Ш. Мусаєв. Мета його неофіційних відвідин України — вербування радників для армії своєї держави. Мусаєва зафіксували біля однієї з десантних частин на Львівщині, звідти він узяв курс на Закарпаття. Правда, тут йому не дали наблизитися до розташування військових підрозділів.

Дивно, що подібні екскурсії у нас взагалі можливі. Адже військові радники потрібні багато де, в Африці, приміром. Ану як приїдуть!

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

На засіданні **Комісії у правах людини**, що відбулось 13 січня, розглянуто проект правових документів, за якими мають регулюватися в Україні міждержавні та громадські відносини. Були підготовлені висновки щодо проекту Статуту Співдружності незалежних держав, який, на думку депутатів, не відповідає основоположним принципам, що закладені в Акті проголошення незалежності України. Проаналізовано підсумки розгляду у комісіях проекту закону про правовий статус іноземних громадян у нашій країні. Відзначалося, що в ньому враховано набутий світовою практикою досвід щодо прав і свобод людини. Узагальнено також пропозиції і зауваження до проектів законів про Кабінет міністрів та про столицю України — місто Київ.

Станові готовності до розгляду на пленарних засіданнях кількох законодавчих актів, спрямованих на розвиток вільноринкових відносин, було присвячено чергове засідання Комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством. Депутати обговорили проекти законів про Антимонопольний комітет, про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії, а також Положення про Контрольну комісію Верховної Ради з питань приватизації.

Комісія у питаннях соціальної політики та праці проаналізувала ситуацію, яка склалася у соціальній сфері, та окремі декрети, прийняті урядом. Депутати висловили ряд пропозицій, здійснення яких може полегшити побут найбільш уразливих верств населення — багатодітних сімей, пенсіонерів, інвалідів. Відзначалося, що за час перерви у пленарних засіданнях відбулися серйозні зміни у соціально-економічному житті суспільства і є необхідність на найближчих пленарних засіданнях розглянути актуальні питання внутрішньої політики країни.

Розгляд пропозицій і поправок до проекту закону про телебачення і радіомовлення розпочала **Комісія з питань гласності і засобів масової інформації.** На засіданні з участю вчених, спеціалістів, у тому числі зарубіжних, було детально обговорено положення, що стосуються статусу Національної ради по телебаченню і радіомовленню, умов ліцензування, захисту національно-культурних інтересів. У зв'язку з тим, що на засіданнях Верховної Ради неодноразово порушувалося питання про необхідність створення Міністерства інформації, комісія, проаналізувавши стан справ у сфері інформаційних відносин, визнала доцільність створення такої державної структури і виробила відповідні пропозиції.

Відбулось засідання **Тимчасової депутатської комісії з питань боротьби з організованою злочинністю, корупцією, хабарництвом.** У ньому взяли участь керівники правоохоронних органів, Верховного суду, митного контролю України. Підкреслювалось, що подолати злочинність, яка нині переросла в справжню загрозу молодій державі, можна лише скоординованими діями установ і організацій, причетних до охорони правопорядку. Визначено подальші дії відповідно до Положення про Тимчасову депутатську комісію.

Прес-центр Верховної Ради України.

ЗА РІК — СТАЛИ НА НОГИ

Відбулися загальні збори Української академії національного прогресу, на яких підведено підсумки роботи за минулий рік. Ця комерційно-наукова структура створена у листопаді позаминулого року. Президент академії О. Оніпко повідомив, що сьогодні УАНП вже об'єднує 48 інститутів, які представляють майже всі галузі науки, виробництва. Доробок вчених і виробників, — членів УАНП — відомий не тільки в Україні, але й далеко за її межами. Проте, і невирішених проблем ще досить.

На зборах академії були присутні науковці із США та Польщі.

У НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ

Національним банком України 14 січня 1993 року встановлюється курс українського карбованця до іноземних валют, на які розповсюджуються Правила валютного регулювання України.

1	австрійський шилінг	56—59
1	англійський фунт стерлінгів	1006—95
10	бельгійських франків	193—51
1	німецька марка	398—16
1	голландський гульден	354—32
1	датська крона	102—82
100	італійських лір	43—52
1	канадський долар	510—16
1	норвезька крона	93—11
1	долар США	650—79
1	фінська марка	119—07
1	французький франк	117—14
1	шведська крона	87—91
1	швейцарський франк	435—79
10	японських ієн	51—88
1	екю	787—13
10	іспанських песет	56—10
1	ірландський фунт	1051—54
10	португальських ескудо	44—43
1	естонська крона	49—77
1	долар США в розрахунках із Індією в 1993 році	650—79

ОСНОВНИЙ ЗАКОН — ЦЕ «ПОДАРУНОК» НАРОДОВІ ЧИ ЙОГО ВОЛЯ?

Точка зору

На жаль, до цього часу ні в чинних законодавчих актах, ні в проекті Конституції України не закріплені положення про механізм участі народу безпосередньо в управлінні державою і його вплив на своїх обранців.

Вважати, що проголосувавши раз у п'ять років за свого представника до вищого законодавчого органу, береш участь в управлінні державою — безглуздя.

Більшість виборців в очі не бачили свого обранця, а знають про нього лише з інформаційного бюлетеня. Обравши представника за його передвиборною програмою, вони не можуть реально ні відкликати його за порушення обіцянок, ні висловити свою позицію з того чи іншого питання, або того чи іншого закону, яку повинен їх представник відстоювати. Така система представницької влади, випробувана життям впродовж більш як сімдесяти років, довела свою неефективність. Та не тільки тому, що Ради були підконтрольними партійним органам, а й тому, що вони були безконтрольними з боку народу. За відсутності системи контролю народу за своїми обранцями всі найкращі закони, навіть сама Конституція, будуть декларацією, як це було і є з Конституцією УРСР.

На нашу думку, в Конституції України мають бути закріплені положення про постійний реальний механізм впливу виборців на своїх представників, про відповідальність депутатів перед виборцями, про їх автоматичне відкликання, якщо вони відстоюють особисту думку, а не думку виборців. Скажімо, щорічний референдум виборців щодо підтримки чи не підтримки дій свого обранця, якщо в парламенті розглядаються найважливіші питання життя України; зустріч депутата з виборними представниками підприємств, організацій, установ виборчого округу та рада з ними з приводу його позиції в парламенті один-двічі на рік і таке інше. Таке саме положення має бути й щодо Президента України. Народ має його контролювати, а не чекати перевиборів Президента, що можуть бути і відсторонені і змінені.

Як нам здається вкрай необхідно записати в Конституції порядок її прийняття. Що її приймає не Верховна Рада, а народ безпосередньо, бо це його Основний Закон, його воля, його майбутнє. Кожний громадянин України мусить сам визначитися щодо своїх прав, свобод, гарантій тощо.

Окрім того, Конституція не може змінюватись представниками народу, як це пропонують автори проекту, бо її, як і Конституцію УРСР, будуть міняти коли й кому захочеться. Основний Закон народу, а по суті, суспільний договір народу з найголовніших позицій державного устрою, гарантії захисту прав людини, має бути незмінюваним.

Не можна погодитись і з тим, що Конституція є законом прямої дії, бо таку Конституцію залежно від обставин чи ситуації треба буде змінювати, як це робиться з будь-яким законом. Тому надавати Конституції статусу простого закону зовсім недоцільно і до того ж небезпечно.

До Конституції можуть бути внесені тільки поправки і то такі, які не порушують прав і свобод громадян і гарантій їх захисту від держави. (Прикладом може бути Конституція США, яка без змін існує понад 200 років). А для цього поправки до Конституції слід приймати лише після висновку незалежної судової влади в особі Конституційного Суду про те, що вони не ущемлюють прав і свобод громадян.

І нарешті, про судову владу. Ту владу, про необхідність якої заявив наш парламент у Декларації про державний суверенітет, а потім, відчувши в ній загрозу своїй неконтрольованій владі, став наполегливо прибирати суди до своїх рук, як це було за часів СРСР.

При цьому громадяни України мусять знати, що хоч би як судді наполягали на реформі судової системи, яка пристосована до захисту влади, а не народу, суди до цього часу не реформовані. Цю систему лише припудрюють, а докорінно міняти не хочуть, про це свідчать щойно прийняті закони і сам проект Конституції.

Щоб не бути голослівними, посилаємось на факти. Досі не виконано розпорядження Голови Верховної Ради України Л. Кравчука від 10 вересня 1991 року про пріоритетну передачу будинків обласних, районних і міських комітетів компартії України судам, які займають приміщення, непридатні для відправлення правосуддя. Таких судів майже 50 відсотків. Це розпорядження вже Президент України Л. Кравчук 20 грудня 1991 р. втілив в Указ. Але ні розпорядження, ні Закон місцева влада не виконує, блокує. 24 липня 1992 року Президент України затвердив Положення про місцеву державну адміністрацію, у якому пункт 6 забезпечення діяльності судів покладає на обласні, Київську та Севастопольську місцеві державні адміністрації, тобто на тих, хто блокував розв'язання цього питання.

У законі про державний бюджет України Верховна Рада не надала прямого бюджетного фінансування судовій владі, а виділила суму разом на фінансування законодавчої, виконавчої і судової влад. Неважко зрозуміти, що суди потрапили в повну фінансову залежність від Верховної Ради та Кабінету міністрів, навіть систему оплати праці суддів затверджує Президент, а в проекті Конституції України (ст. 210') ще більше посилюється залежність суддів від Верховної Ради, яка створює й контролює вищу, атестаційну і дисциплінарну комісію суддів, тобто кадрове питання.

Чиї інтереси, скажіть, захищатиме така судова влада — беззахисних громадян, чи тих, хто дає їм гроші і контролює кадри?

Вважаємо за доцільне в Конституції України закріпити положення про виділення на судову владу певного стабільного процента національного доходу України та пряме бюджетне фінансування судів безпосередньо. Окрім того, дати визначення судової влади і закріпити її рівне становище з законодавчою та виконавчою владами.

Судді низової ланки роками домагаються правової професійної незалежності від вищих судів, від старої системи нагляду за їхньою діяльністю, що, по суті, є ні чим іншим, як закріпленням права на юридичну істину в руках високих службових осіб судової системи (а ті в свою чергу залежні від керівників держави). Проте у проекті Конституції (ст. 205) право судового нагляду за діяльністю загальних судів знову ж таки надається Верховному Суду України.

На нашу думку судова система має будуватися на чіткому розмежуванні компетенції всіх ланок судової системи. Верховний Суд нехай буде найвищою судовою інстанцією, але не наглядовою. Це одна з гарантій недопущення замкнутої з низу до верху судової системи, тобто корпоративної.

Нам також не зрозуміло, чому за проектом Конституційний Суд України не входить до системи судової влади і суддів цього суду мають обирати лише на десять років законодавча й виконавча влади. Більше того, Конституційному Суду надається право переглядати за скаргою громадянина остаточне рішення загального суду (ст. 243 проекту). Це ніщо інше як спроба перетворити Конституційний Суд в ще одну наглядову судову інстанцію.

По суті, це завуальоване закріплення старої судової системи контролю за судами з боку представницької й виконавчої влад через Конституційний Суд. За запропонованої системи його формування та фінансування він є залежним, а отже, не може бути неупередженим. На нашу думку, судова влада має складатися з системи незалежних судів і Конституційного Суду також, з довічним обранням суддів усіх судів і тим самим статусом та гарантією їхньої незалежності.

Судова влада — це не влада суддів, бо вони діють тільки згідно з законом і Конституцією. Це влада закону, це захист Конституції, прав і свобод громадян від держави.

Час зрозуміти: не буде кому протистояти законодавчій і виконавчій владам, коли прийматимуться неконституційні закони чи застосовуватимуться незаконні дії, — не буде й реального захисту народу, а буде необмежена влада обмеженої кількості людей.

Валентин КОСОРЄВ, В'ячеслав АМЕЛІН, Віктор МАРІНЧЕНКО, судді Київського обласного суду.

Актуальне інтерв'ю

«ВАШІ ЗЕМЛІ — НАЙКРАЩІ В СВІТІ»

Доктор сільськогосподарських наук, професор грунтознавства Вільям ДАНКЕ з університету американського штату Північна Дакота — людина знана у світовій аграрній науці. Свого часу йому доводилося консультувати фермерів Сирії, Китаю, Португалії, багатьох країн Центральної Америки. В Україну, зокрема на Кіровоградщину, він приїхав як представник всесвітньовідомої корпорації по сприянню фермерському рухові «Вока». А запросив його Олександр Шибанов — фермер із села Недогарки Олександрійського району. Так ми й зустрілися з Данке.

— Шановний пане, чому по приїзді в нашу державу ви відвідали саме Полтавщину і Кіровоградщину? Чи не тому, що саме в цих регіонах наприкінці минулого й на початку нинішнього століть працювала експедиція відомого російського вченого-грунтознавця Василя Докучаєва?

— Експедиція професора Докучаєва працювала й у нас, в Америці. Тому не обов'язково їхати, щоб ознайомитися з його роботами. А перше в світі наукове вивчення грунтів, справді, почалося в цих регіонах.

Приїхав я сюди на запрошення українських фермерів, яким треба допомогти налагодити землеробство. Спільно з вашою обласною лабораторією провели обстеження грунтів, узяли проби. Після повернення в США зробимо необхідні аналізи і на їхній підставі дамо фермерам рекомендації про довгострокові оптимальні норми й технологію внесення добрив.

— І які ж перші враження?

— Думаю, не помилюся, коли скажу, що ваші кіровоградські грунти унікальні. Вони, мабуть, найкращі в світі. Та і люди у вас працьовиті, привітні, щирі.

— То чого ж нам тоді не вистачає, щоб нагодувати Україну? Землі — найкращі в світі, люди не ледарі, а хліб купуємо за кордоном...

— Ваше запитання межує з політикою. А я нею не займаюсь. До того ж, фактично не знайомий з тим, як організована робота у вашому сільському господарстві. Якщо взяти інші регіони світу, то в них теж різні форми організації сільськогосподарського виробництва і вони здатні виробляти багато продукції. Моє ж завдання, а також корпорації «Вока» — допомогти вашим фермерам вести землеробство на науковій основі. Адже кожен з них, хоча й володіє сільськогосподарською спеціальністю, за суттю не агрохімік, а піонер у новій справі. Та й обслуговуючих фірм, які б працювали на фермера, у вас поки що майже немає.

— У нас за взірець беруть американських і канадських фермерів. Чи такий уже досконалий їхній спосіб ведення господарства і чи він підходить до наших умов?

— Ваші кліматичні умови і грунти дуже схожі з моїм рідним штатом Північна Дакота. З Канадою теж є багато спільного. Тому і їдуть в Україну фермери саме з цих країн. Щоб попрацювати з вашими фермерами, передати їм свій досвід, навчити, як працювати, організувати фермерське господарство. Я сам хоча й не фермер, зате живу на фермі й працюю на землі. Тож можу порадити, підказати. Ось українські господарі й попросили мене оцінити якісний стан землі, дати рекомендації по внесенню добрив. Я ж, базуючись на набутому досвіді в США та інших країнах світу, думаю рекомендувати їм власну програму підвищення родючості грунтів, одержання стабільних високих урожаїв. Звичайно, згідно з програмами, які є в грунтознавчих закладах України. Для цього треба вивчити грунти й запропонувати фермерам оптимальні варіанти, адже від підживлення багато що залежить. У Китаї, наприклад, графік зростання врожайності стрибкоподібний. Отже, підживлення хімічними добривами велося нерівномірно. У США, де дотримувалися системи, зростання стабільніше. Найстабільніший же — у Європі.

— Як відомо, в Північній Америці є досить великі ферми, які вирощують зерно. В них ріллі від кількох сотень до тисячі гектарів. То чи ж можна сподіватися, що наш фермер з 10-, 20-, нехай навіть 50-гектарного клаптика здатен дати товарний хліб, забезпечити ним державу?

— У США в різних регіонах теж різні за розміром ферми. У Північній Дакоті, де я живу, грунти і клімат такі ж, як і в Україні. Там зернові ферми порівняно великі — в середньому по 600 гектарів. У тих місцях, де я народився, крім рослинництва, займаються ще й тваринництвом, а це більш трудомістка робота, ніж вирощування зернових культур. Тому розміри тут значно менші — 100-150 гектарів. Я не думаю, що вашим власникам слід починати з такої великої кількості землі. Потрібне маленьке господарство, щоб навчитися його обслуговувати. Для цього вистачить і 50 гектарів. Але, впевнений, через кілька років розміри ферм значно розширяться, отже, збільшиться і їхній внесок у розв'язання зернової проблеми.

— І коли можна чекати результатів аналізів наших грунтів?

— Дуже швидко. Бо прийде весна, а вона не любить чекати. Крім того, «Вока» — організація, яка посилає добровольців у інші країни для обміну досвідом. Я думаю, багато американських фермерів згодяться приїхати в Україну і показати своїм колегам, як треба працювати на землі.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю взяв Микола ВОЛОК, власний кореспондент «Голосу України».
Кіровоград.

Відкритий лист Прем'єр-міністрові України

Шановний Леоніде Даниловичу!

Спілка орендарів і підприємців України звертається до Вас з приводу прийняття Кабінетом міністрів України Декрету «Про додаткове регулювання орендних відносин».

Основним у цьому Декреті є заборона оренди як форми приватизації державного майна.

Наведені Вами та віце-прем'єр-міністром В. Пинзеником аргументи для впровадження цього Декрету не мають нічого спільного ні з чинним законодавством про оренду, ні з діяльністю орендних підприємств.

Так, наприклад, у ньому зазначено, що деякі орендні підприємства не сплачують податки. Можливо, це так. Але жодним законом їм не надано такого права, і такі підприємства несуть повну майнову відповідальність власними коштами за несплату податків, на відміну від державних підприємств, які не несуть жодної відповідальності перед державою.

Віце-прем'єр-міністр В. Пинзеник у своїх виступах заявив, що орендні підприємства неправильно використовують амортнарахування, або не можуть бути приватизовані з участю вчителів, лікарів, пенсіонерів. Такі твердження є свідомим обманом громадськості та Верховної Ради України. Для того, щоб пересвідчитись у цьому, необхідно подивитися в Закон «Про оренду майна державних підприємств і організацій», а саме:

—ст. 11, яка встановлює порядок використання амортнарахувань;

— ст. 21, яка визначає порядок використання орендної плати при оренді та суборенді;

— ст. 28, частина III, яка надає необмежене право відповідно до договору оренди залучати приватизаційні кошти громадян, в т. ч. службовців та пенсіонерів, для викупу орендового майна та перетворення організацій орендарів у господарські товариства.

Ці специфічні питання, які стосуються оренди підприємств у різних сферах діяльності, повинен був розв'язати Фонд державного майна шляхом розробки типових договорів оренди. Оскільки Фонд державного майна цього не зробив, Комісія з питань економічної реформи внесла проект доповнень до Закону «Про оренду майна державних підприємств і організацій». Його повинна була розглянути Верховна Рада з участю Кабінету міністрів.

Аналіз прийнятого урядом Декрету «Про додаткове регулювання орендних відносин» засвідчує, що на відміну від існуючого порядку укладання договорів оренди, який виключає корупцію, робиться спроба створити правову базу для зловживань.

При цьому необхідно зазначити, що орендні підприємства — єдиний сектор української економіки, який у цей складний час працює стабільно. Отже, заборона оренди зазначеним декретом приведе до остаточного руйнування економіки.

Просимо розглядати наше звернення не як захист корпоративних інтересів, а як застереження щодо спроб певних урядових кіл погріти руки на розпродажу державного майна, на перешкоді чого стоїть законодавство про оренду.

З повагою президент Спілки, народний депутат України

Олександр БАРАБАШ.

Ветеранам — підтримку, турботу!

На ваші запитання...

Читачі «Голосу України», ветерани Великої Вітчизняної війни Микола Якович Балабуха з Одеси, Сергій Петрович Онищенко з Чернігівщини та інші запитують: чому фронтовику, якого було поранено на війні, але який не має про це відповідного документа з госпіталю, необхідно представляти до військкомату багато всіляких довідок лише для того, щоб його направили на медико-соціальну експертизу і на ЛТК для визначення ступеня інвалідності? Навіть тоді, коли в особовій справі ветерана є запис про перебування в госпіталі, від нього нерідко вимагають, щоб приніс довідку на довідку, а потім ще довідку...

Редакція попросила заступника начальника Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України полковника В. КАЗДОБІНА відповісти на це запитання ветеранів.

— Ще донедавна, — сказав Володимир Миколайович, — процедура визначення ступеня інвалідності фронтовиків і партизанів Великої Вітчизняної війни зумовлювалась розпорядженням Центрального військово-медичного управління Міністерства оборони колишнього СРСР. У ньому дійсно було немало всіляких ускладнень. Нещодавно набрав чинності інший документ — спільно затверджена Міністерствами охорони здоров'я і оборони України Інструкція № 16-01/220, яка чітко визначає порядок установлення причинного зв'язку між інвалідністю колишніх військовослужбовців та їх перебуванням на фронті. Нею і мають керуватися в Україні всі військкомати і медико-соціальні експертні комісії.

Якщо, як пишуть читачі, колишній фронтовик не має відповідного документа про поранення, він повинен пройти військово-лікарську комісію при місцевому військкоматі за участю судмедексперта. Висновки цієї комісії разом з довідкою військкомату про проходження ветераном військової служби, зокрема, в діючій армії, направляються до окружної медико-соціальної експертної комісії, яка і має винести остаточне рішення про зв'язок інвалідності з пораненням чи захворюванням на фронті.

— Володимире Миколайовичу, а як бути тим фронтовикам, які пораненими потрапили в полон або захворіли, перебуваючи в полоні? Зрозуміло, що їм ніхто ніяких довідок не видавав...

— Питання про причину інвалідності колишніх військовослужбовців, які перебували в полоні, вирішується на підставі довідок військкомату із зазначенням дати призову на військову службу і звільнення з неї, часу перебування в полоні, дати військового переобліку, а також на основі документів, виданих лікувальними закладами протягом 10 років після звільнення з полону, які дають підставу віднести початок захворювання до періоду перебування в полоні. Якщо колишні полонені мають явні наслідки тілесних ушкоджень (відсутність кінцівок, рубці після поранення, чужорідні тіла тощо), питання про зв'язок отриманих поранень з перебуванням на фронті вирішується після огляду їх в лікарській комісії при військкоматі за участю судово-медичного експерта (без затвердження ВЛК), але з поданням довідки про перебування в діючій армії з підтвердженням переліку Генерального штабу та довідки про перебування в полоні.

Новий порядок оформлення інвалідності, — говорить на завершення полковник В. Каздобін, — значно спрощує цю процедуру, полегшує клопоти фронтовикам, які внаслідок поранення чи захворювання на війні втратили своє здоров'я.

* * *

Домогосподарки С. Онищенко з Дніпропетровська та Н. Сущевська з Києва запитують: у зв'язку з прийнятим нещодавно Кабінетом міністрів України рішенням про нове підвищення мінімальних розмірів заробітної плати та пенсій як будуть тепер нараховуватися соціальні пенсії, які необхідні документи для їх оформлення?

На ці запитання відповідає начальник пенсійного управління Міністерства соціального захисту населення України І. Поліщук.

— Як відомо, згідно з Законом «Про пенсійне забезпечення» соціальні пенсії призначаються і виплачуються непрацюючим громадянам, котрі досягли пенсійного віку, але не мають права на трудову пенсію.

Розмір соціальних пенсій регулюється статтею 94 цього Закону. Громадянам, що не мають підстав на трудову пенсію без поважних причин, виплачується 30 відсотків мінімальної пенсії; тим, що мають право на трудову пенсію з поважних причин, а також інвалідам III групи — 50 відсотків; інвалідам II групи — 100 відсотків; інвалідам I групи та матерям-героїням — 200 відсотків.

Кабінет міністрів встановив нещодавно розмір мінімальної пенсії за віком у сумі 4600 карбованців. З неї відповідно і будуть нараховуватися соціальні пенсії, а ті, що були призначені раніше, будуть підвищені на 200 відсотків.

Для оформлення соціальної пенсії громадянам пенсійного віку, котрі не мають права на трудову пенсію без поважних причин, слід подати в районне (міське) відділення соціального забезпечення заяву та паспорт, а тим, у кого є такі причини, а також інвалідам та матерям-героїням, — документи, що підтверджують про це.

Продиктовано в номер

ОХ, РОДИ ОДРАЗУ ТРЬОХ!

В день народження Люби Лісайчук, яка одразу народила трьох синів (про це недавно писалося в «ГУ») голова Луцької міськради А. Поха і гендиректор державного підприємства «Волтекс» М. Землянко вручили щасливій матері квіти і ордер на трикімнатну квартиру. А перед цим Братство вояків УПА Волинського краю спільно з обласним проводом Конгресу українських націоналістів подарували Любі 5 тисяч купонів, а «Кімната одягу» Благодійної українсько-німецької організації підготувала одяг і взуття для мами та синів. М. Землянко пообіцяв, що підприємство подарує ще й холодильник для нової квартири.

Отже, волинянкам — майбутнім мамам — є над чим подумати. І не лише їм.

Богдан БЕРЕКЕТА.

РАДИ І ГОСПОДАРНИКИ — ЗА РЕФОРМИ

У Перемишлянах Львівської області відбулися збори голів сільських і міських Рад, керівників господарських структур, які звернулися з листом до Президента і уряду України і висловили готовність перетерпіти всі негаразди економічної кризи. «Конкретні кроки уряду Л. Кучми вселяють надії на краще» — зазначено в листі. Збори висловили підтримку Президенту Л. Кравчуку і високо оцінили його принципову позицію щодо статуту СНД, «який може стати рабським ярмом для України».

КАНІКУЛИ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

Через брак сировини, неузгодженість у взаєморозрахунках з російськими партнерами на «різдвяних канікулах» перебували великі трудові колективи Чернігівщини — ВО «Хімволокно», чернігівської швейної фабрики, «Прогресу», «Сільмашу», «Десннянки» (Ніжин), взуттєвої та меблевої фабрик (Прилуки) тощо. А у Семенівці Менського району механізатори, які стали безробітними у зв'язку з відсутністю дизпалива, перекваліфікувалися у будівельників і працюють у колгоспі.

Сергій ПАВЛЕНКО.

ТЕЛЕЦЕНТР У САМІМ ЦЕНТРІ

Районний телерадіоцентр з'явився у географічному центрі нашої держави — селищі Добровеличківці. Він працює з шостої вечора до півночі і показує не лише відики та мультики, а й місцеві новини, виступи колективів художньої самодіяльності, пісенні вітання.

Так склалося, що райцентр потрапив у зону неякісного прийому столичних і обласних телепрограм, і місцеві власті вирішили залагодити проблему на місці, залучивши підприємства, організації, колгоспи. Хто допомагав матеріалами, хто коштами. За рік ідея стала дійсністю.

Микола ВОЛОК.

ПРОФСПІЛКИ ВІДКРИЛИ ГАМАНЦІ

Рада об'єднання профспілок Львівщини уклала угоду про співпрацю з обласною державною адміністрацією. Заступник голови об'єднання Р. Веретка повідомив, що торік до органів обласної і міської влади було направлено 26 листів-звернень, однак на жоден з них не було отримано відповіді. Отже, справа зрушена з мертвої точки. Р. Веретка також назвав майже астрономічну суму — 58 мільйонів карбованців — які виділило об'єднання профспілок Львівщини на святкування новорічно-різдвяних свят.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

ПОГОДА

15—16 січня в Україні утримається тепла погода з сильним західним вітром із швидкістю 7—12, сьогодні пориви 15—20, у Карпатах 30—35 метрів на секунду. Подекуди пройде невеликий дощ і мокрий сніг. Температура вдень 1—7, на крайньому півдні України до 10 градусів тепла, вночі від 4 градусів тепла до 2 морозу.

По Київській області сьогодні вдень без опадів, пориви західного вітру 15—20 метрів на секунду. Температура 1—6 градусів тепла.

КОПЕРНИК ЧИ АПОСТОЛЮК: ХТО ПРАВИЙ?

Характери

В академічних колах, вочевидь, найбільшим зухвальством вважається замах на фундаментальні підвалини науки, канонізовані відкриття і закони. А тим паче, коли спростовує усталені теорії й аксіоми якийсь самоукаматор.

Від Коперника існує, здавалось би, раз і назавжди надбане знання про те, що таке Сонячна система. Принципова схема (у центрі — Сонце, навколо — планети) відома кожному школяреві. А от житель Сум Степан Апостолюк узяв та й довів. ніби сам Коперник припустився помилки. За теорією Апостолюка все влаштовано зовсім інакше: «планетарна карусель» рухається не навколо Сонця, а навколо умовно кажучи, потужного космічного струменя, який мчить у безкінечність із швидкістю приблизно 30 кілометрів на секунду. Сонце ж займає від центру лише четверту позицію. Орбіта Марса десь на 19 мільйонів кілометрів більша тієї величини, якою звикли користуватися в астрономії.

Схоже, класичний заклик піддавати все сумніву, Апостолюк сприйняв особисто на свій рахунок. Для нього важлива власна проблема, а не те, що думають про це нехай навіть найсвітліші уми минулого. Починаючи з Архімеда, математики сушили голови над задачею мільярдної квадратури кола. Аж поки 100 років тому німецький вчений Ліндеман переконливо довів, що з допомогою лише циркуля і лінійки без поділок неможливо вибудувати рівновеликий даному колу квадрат. Відкинуто як абсолютно безперспективну і задачу поділу знову ж таки лінійкою і циркулем кута на три рівні частини. Що ж Апостолюк? Він не менш аргументовано і практично розв'язав обидві задачі. А результати готовий відстоювати перед ким завгодно.

Можу уявити, якими епітетами «нагороджують» Степана Олександровича, а заодно, мабуть, і автора цих рядків, титуловані представники теорії науки. Апостолюк звертався, щоправда, не дуже настирливо, аби розглянули і провели апробацію його досліджень і методик в інститут математики, інші академічні заклади, але, окрім зверхніх відписок, нічого не дочекався.

Чимало у Степана Олександровича оригінальних винаходів суто прикладного значення: автоматизована лінія по виробництву цегли з вакуумною сушаркою, варіатор плавного регулювання швидкостей (аналогічні пристрої використовуються у деяких зарубіжних моделях автомобілей), верстат автоматичного заточування типового інструменту, гігієнічний водорозбірний кран (без гумових прокладок і манжетів). Та найулюбленішою його «дитиною» є, звичайно ж, вітряк. Відомі модифікації традиційних крильчастих установок в ідеалі мають коефіцієнт корисної дії 0,5. Вітряк Апостолюка принципово нової конструкції обіцяє бути набагато ефективнішим при ряді інших істотних переваг, простий у виготовленні, легко проектується на будь-яку потужність, працює безперервно навіть при повному штилі. Кому доводити, що за такими екологічно чистими станціями майбутнє, що вони — реальна альтернатива атомним, Степан Олександрович не знає. Однак вірить: рано чи пізно це енергія. А поки власноруч на своїй дачній ділянці закінчує будувати диво-установку, аби потім наочно переконувати опонентів і просто скептиків.

Винахідництво, як говорить сам Степан Олександрович, для нього довічна й невиліковна хвороба. Скільки ще цікавих задумок у голові! Тож хочеться побажати, щоб не згасав у його душі вогник творчого неспокою і оптимізму. А усім нам — аби розбудовуючи незалежну Україну ми нарешті зрозуміли, що ніколи не досягнемо мети з нинішнім ставленням до інтелектуального капіталу і тих, хто його творить.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Суми.

Виставка з продажем

ЛЯЛЬКИ ТАНЦЮЮТЬ ЗА ДОЛАРИ

Київська фірма «Довіра» у своєму експоцентрі, що знаходиться в Палаці спорту, відкрила виставку-продаж «Інтер'єр».

Відома німецька фірма «Ровента» пропонує купити праски, пилососи, які вражають найсучаснішим дизайном. Не вперше з'являється на українському ринку і фірма «ПФАФФ» із швейними машинками.

Але кожний, хто приходить на виставку, найдовше зупиняється біля стендів української фірми «Світ». Для дорослих така зупинка — повернення у дитинство, для дітей — незвіданий світ іграшок. Виготовлені вони у Китаї, Сингапурі, Гонконзі і приваблюють не тільки яскравими фарбами. Пам'ятаєте: у нас випускалися ляльки, які вміли ходити і говорити «ма-ма». Ляльки, які приїхали в Київ, вміють набагато більше — плакати, сміятися, відгукуватися на голос дитини. А скільки тут машинок, вертольотів. Є й чарівні черевички, які танцюють під свою ж мелодію.

Та всього не перелічиш. Іграшки треба побачити і послухати. До речі, вони продаються тут же, на виставці. Але, на жаль, поки за долари. Радує інше: ціна нижча, ніж у київських валютних магазинах. Ну а оптовим покупцям надається вагома знижка.

Виставка - продаж «Інтер'єр» працюватиме в експоцентрі фірми «Довіра», що на третьому поверсі Палацу спорту до 30 січня. І якщо ви приїдете до Києва, то знайдіть час і завітайте на виставку. Може, щось і придбаєте...

Олександр ВЕРЕСНЕНКО.

На знімку: отакі іграшки можна придбати на виставці.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Подробиці

ЗАПИТАНЬ БІЛЬШЕ, НІЖ ВІДПОВІДЕЙ

Як ми повідомляли, вночі 10 січня в густонаселеному районі Харкова — Залютино, на газопроводі високого тиску стався потужний вибух. Через три дні опісля вже можна сказати, що для мешканців навколишніх будинків усе закінчилося більш-менш благополучно: жертв немає. До честі пожежників, медичних працівників, військових, керівників держадміністрації, саме завдяки їхнім оперативним заходам вдалося швидко вгамувати полум'я, яке сягало висоти 14-поверхового будинку. «Тільки дякуючи цим людям, — сказав в інтерв'ю обласному радіо представник Президента у Харківській області О. Масельський, — обійшлося без людських жертв».

Втім, останнє слово скаже спеціальна комісія фахівців і суд, якщо він відбудеться. За фактом порушено кримінальну справу за статтею 220, яка стосується порушень правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах та у вибухонебезпечних цехах. Як там не є, а 160 сімей лишилися без даху над головою, без свого майна. Чимало людей опинилися на вулиці без одягу, коштів, документів. Вогонь знищив гуртожиток технікуму і добре зіпсував чотири житлових будинки. Постраждали від опіків та отруєння газом пожежники. Погорільці знайшли тимчасовий притулок у готелях. Їх забезпечено харчуванням, медичним наглядом, першою матеріальною та фінансовою допомогою. У дитсадках почали діяти цілодобові групи. Як повідомляють місцеві газети, комісія по наданню допомоги потерпілим від аварії робить усе необхідне, щоб люди не залишилися наодинці з бідою. Але вже зрозуміло, що місцевому бюджету самотужки не відшкодувати завдані пожежею збитки.

Обласна газета «Время» повідомила: дехто з мешканців цього району напередодні аварії попереджав газову аварійну службу «04» про різкий запах газу, що підтвердив і прокурор області Дмитро Бєседа, однак він сказав, що не має ніяких документів, які б підтверджували цю інформацію. Далі він повідомив, що зараз вивчається допустимість забудови житла у зоні підвищеного ризику, з'ясовується, як сталося, що через газопровід на глибині не більше метра пролягала автомагістраль для багатотонного вантажного автотранспорту. Стало відомо також, що влітку минулого року на цій ділянці проходили ремонтні роботи. Належить відповісти і на те, чому на момент вибуху не спрацювало аварійне перекриття, чому газопровід пролягає поруч лінії електропередачі? Запитань поки що значно більше, ніж відповідей. Але, як повідомив прокурор, слідство знає, кому їх адресувати.

Харків.

Микола КОСИЙ.

Ракурс

І НАВІТЬ У МУЛЬТИКУ!

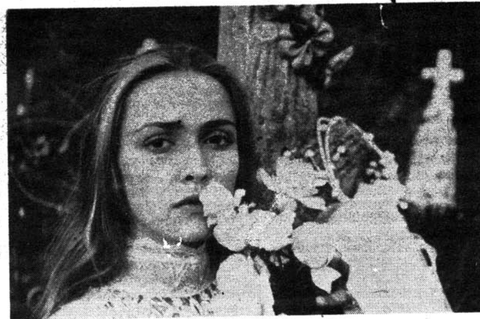
Протягом одного лиш минулого року вона встигла побути ворожкою, журналісткою, а також випадковою пасажиркою піратського корабля.

Нічого дивного — вона актриса. Звуть її Ольга Сумська, працює у київській російській драмі. А всі вищеперелічені перепади долі — то кіно. У першому випадку — роль з фільму «Голос трави» режисера Наталі Мотузко, у другому — роль з детективу «Чотири листи фанери» Сайдо Курбанова, у третьому — роль баронеси з корабля, це картина Давида Черкаського «Макарони смерті», напівмультик.

Нині знімається у п'ятисерійному телефільмі «Перехресні стежки» Олега Бійми.

А мріє про Корделію. Це Шекспір. «Король Лір», знімати збирається Юрій Іллєнко.

Лариса НУЖНА.

На фото: Ольга Сумська.

«РОЗЛУКА — ЦЕ НЕ РОЗРИВ»

У дипломатичних колах

Наш співрозмовник — Надзвичайний і Повноважний Посол Французької Республіки в Україні Юг ПЕРНЕ

— Пане Посол, ви завершуєте перебування в Україні. Що ви можете сказати про роботу в Києві?

— Працювати тут було дуже цікаво. Робота в Києві дала мені можливість набути досвіду, спостерігаючи за розпадом імперії. Він відбувався мирним шляхом, що дуже важливо. В Україні сталися великі зміни, але з другого боку — це лише початок перетворення суспільства.

Моя робота спостерігача, адже дипломати — спостерігачі, які не вишукують секрети, а вивчають країну, намагаються зрозуміти і пояснити внутрішні процеси, мене дуже стимулювала.

Крім того, моїм завданням було знайти можливість двостороннього співробітництва. Тут я прагнув робити дві речі: розвивати людські контакти і показати у Франції, що з'явилася нова держава — Україна, яку треба вивчати. Радий був знайти тут відкритих людей. Зустрічав їх і в парламенті, і в уряді. Ми розмовляли дуже відверто і про успіхи, і про невдачі. Вважаю, такі люди — один з ключів до поступу суспільства.

— Чи не шкода вам залишати Київ у такий напружений, але цікавий час?

— Зрозуміло, що їду звідси з певним почуттям суму. Але, як я сказав Президентові Кравчуку під час останньої зустрічі, розлука — це не розрив.

— Як ви можете охарактеризувати сьогоднішні українсько-французькі відносини?

— Вони хороші, але, звичайно, їх можна і треба поліпшувати. Ми починали з нуля. Однак менш як за два роки зав'язалося багато контактів. Відбулося кілька візитів Леоніда Кравчука до Франції, взаємні візити наших і ваших міністрів тощо. Вважаю, основу двосторонніх відносин закладено. І, на мою думку, далеко не повсюди можна зробити це за такий невеликий термін.

— Чи відоме наступне місце вашої роботи?

— Москва.

— Що ви побажали б народові України в новому році?

— Звичайно, щастя і процвітання. Треба пережити важкий період. Але ви самі обрали нелегкий шлях, тому й долати його легше.

— Дякую за бесіду.

Інтерв'ю провів Олексій ЄВСІКОВ.

Угоди

РЕАЛЬНІСТЬ ВИМАГАЄ КАРБОВАНЦЯ

Двосторонні економічні угоди про єдину грошову систему і грошово-кредитні відносини, на основі яких здійснюватимуться взаєморозрахунки між підприємствами Росії та Грузії, підписані в Москві.

Досягнуто також домовленостей про продовження роботи над торговельно-економічним договором, на основі котрого можна було б вирішувати питання торговельного режиму й митні проблеми.

Через кілька днів у Москву вирушить експертна делегація для визначення квоти технічного кредиту та обсягу грошової готівки. Окремо йтиметься про 15 мільярдів карбованців покриття заборгованості в заробітній платі населенню та про майже 40 мільярдів карбованців кредиту за перший квартал 1993 року.

Водночас міністр економіки Грузії Міхалі Джибуті, що братиме участь у переговорах, не відмовляється від введення власної грошової одиниці, однак час для цього ще не настав. Він також додав, що республіка залишатиметься в рублевій зоні доти, доки економіка Грузії не зможе виробляти конкурентоспроможну продукцію. Однак Міністерство економіки і фінансів республіки веде роботу з введення, у разі необхідності, національної валюти, що називатиметься «ларі».

Томаз ЛОМСАДЗЕ

Тбілісі.

З «гарячих» точок

ЗБИРАЮТЬСЯ ЧОРНІ ХМАРИ

Уже більше як рік Грецію непокоїть одна проблема — як завадити визнанню колишньої югославської республіки — Македонії — з її нинішньою назвою. Розв'язання цієї проблеми стало національною справою чи не всіх жителів Греції та грецької діаспори в Сполучених Штатах, Канаді, Австралії. Як відомо, греки вважають, що поняття «Македонія» історично належить тільки їм.

За словами Прем'єр-міністра Греції Міцотакіса, «ситуація в регіоні погіршується, і над Балканами збираються чорні хмари». На його думку, найближчими тижнями можна очікувати «критичного напруження у відносинах між країнами півострова». Деякі спостерігачі стверджують, що Греція вже розпочала зосереджувати свої війська на кордоні з Македонією.

Спартак ТОЛОКА.

Фотофакт

Посилено патрулювання

сомалійської столиці Могадішо військовиками миротворчих сил ООН. Це зроблено у відповідь на погрози М. Джана — лідера молодіжного крила збройного угруповання генерала М. Айдіда. «Замість надання гуманітарної допомоги війська США окупували Сомалі і роззброюють тільки прихильників наших формувань, — заявив М. Джана в інтерв'ю італійському телебаченню. — Ми цього не стерпимо і вже готуємо кілька операцій».

Уже відомі наслідки таких войовничих висловлювань: на початку тижня загинув перший морський піхотинець. Це сталося після того, як невідомі бойовики відкрили вогонь по групі американських солдат, які патрулювали район неподалік від столичного аеропорту.

Фото Рейтер.

Відгомін події

ВОНИ НЕ ДУЖЕ ВІРЯТЬ В СНД

Зустріч глав держав і урядів Середньої Азії та Казахстану відбулася минулого тижня в Ташкенті. З ініціативою проведення такого зібрання виступив Іслам Карімов.

І це не випадково. Президент Узбекистану — один із найзавзятіших противників воскресіння СРСР. А такі спроби, як відомо, посилюються. Напевне тому, виступаючи на прийомі, влаштованому для дипкорпусу напередодні нового року, І. Карімов твердо заявив: «Нема вороття до минулого». Він також несхвально відгукнувся про міжпарламентську асамблею в Санкт-Петербурзі і сказав, що «Узбекистан в ній участі не бере і не збирається брати».

Зустріч «глав держав Центральної Азії», як президенти самі її назвали, відбулася за зачиненими дверима. І почалася вона саме з обговорення нового геополітичного терміну. Тривалий час у лексиці політичних лідерів Середньої Азії та Казахстану в ходу був інший термін — «Туркестан», що лякало представників перськомовного Таджикистану. Звідси і така делікатна назва — «союз держав Центральної Азії». Вона підійшла і Казахстанові, котрий, як відомо, завжди розглядався окремо від Середньої Азії.

Чи стане нове утворення справді союзом, чи ця зустріч була свого роду генеральною репетицією? З часом ми дізнаємося відповідь на це запитання. Але, судячи з висловлювань, ясно: у жодного з лідерів п'яти держав нема твердої впевненості у перспективності СНД. Недарма Назарбаєв зазначив, що прийнято близько 200 рішень. А скільки з них виконано?

Питання, котрі порушать лідери центральноазіатських держав у Мінську, вже відомі. Вони хочуть, щоб рубль став наднаціональною валютою, щоб була створена нова банківська система, яка б не залежала від самої тільки Росії, щоб не виникла нова конфедерація, що, по суті, було б поверненням колишнього Союзу під іншою, скажемо так, усміхненою маскою.

Нині можна лише висловлювати припущення, як діятимуть глави держав Центральної Азії в разі провалу СНД. Ясно одне: вони хотіли б створити свій регіональний ринок, єдину валюту, єдині митні правила, узгоджені ціни під час реалізації сировини та продукції. Президенти заявили, що паралельно з ними в Ташкенті проводили консультації експертні групи. Вони впевнені, що їхні країни, володіючи величезними природними й людськими (55 мільйонів чоловік) ресурсами, зможуть вижити навіть у дуже важких умовах. На їх думку, труднощі будуть, є суперечки, але вони здоланні.

Отже, на горизонті з'явилася тінь нової геополітичної єдності — союз держав Центральної Азії. Чи зможе він «матеріалізуватися», сказати поки що важко. Діждемося мінської зустрічі — а там до зборів в Ашгабаті рукою подати.

Зульфія РАСУЛІ.

Ташкент.

Експрес-інформація

ВІСТІ З НЬЮ-ЙОРКА

13 січня в Постпредстві України при ООН підписано спільне Комюніке про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Республікою Албанією.

Албанія стала 108 країною, що встановила дипломатичні відносини з нашою державою.

* * *

У Нью-Йорку офіційно розпочало свою діяльність Генеральне консульство України. Його очолив В. Кржанівський, який до цього працював заступником Постійного представника України при ООН. Це вже друга наша консульська установа в США.

З ІРАКОМ РОЗМОВЛЯЮТЬ СИЛОЮ

Повітряною атакою союзників проти Іраку закінчилося кількатижневе протистояння обох сторін. Американські бомбардувальники з авіаносця «Кітті-Хок» під прикриттям французьких та англійських винищувачів, завдали бомбового удару по радарних та зенітно-ракетних установках Іраку.

Західні експерти вважають, що атака серйозне попередження Саддаму Хусейну, оскільки цього разу союзники, очевидно, концентруватимуть свої удари по військових об'єктах Іраку.

ПОВЕРТАЮТЬСЯ НА БАТЬКІВЩИНУ

Близько 50 біженців щодня повертаються з Афганістану до Таджикистану. Як повідомило командування групою прикордонних військ РФ у Таджикистані, сотні жителів, особливо з південних регіонів республіки, були насильно переміщені бойовиками за кордон.

ХОНЕККЕР ЗАЛИШАЄ ФРН

Звільнений з-під варти екс-лідер колишньої НДР Е. Хонеккер відбув до своєї сім'ї в Чилі. Упродовж усього маршруту до Латинської Америки його, на всяк випадок, супроводжують співробітники служби безпеки ФРН.

ХІМІЧНА ЗБРОЯ ПІДЛЯГАТИМЕ ЗНИЩЕННЮ

Конференція ООН, на якій буде підписано договір про заборону виробництва та використання хімічної зброї, розпочалася в Парижі. Близько ста держав світу мають підписати цей документ.

Виступаючи на відкритті конференції, генеральний секретар ООН Б. Галлі охарактеризував її як рішучий крок вперед в історії роззброєння.

Згідно проекту документа, Росія і США повинні повністю знищити свої запаси хімічної зброї.

НАРОД І АРМІЯ... ЄДИНІ!

Твердження деяких грузинських парламентаріїв щодо можливого військового перевороту в республіці було спростоване міністром оборони Грузії Т. Кетовані. Він зокрема сказав, що подібні плітки розповсюджують ті, хто прагне зіштовхнути парламент і збройні сили.

НАЙКРАЩИЙ ПАРТНЕР — ВАЛЮТНИЙ

Росія збільшила експорт нафти на світовий ринок. Цього, найімовірніше, досягнуто за рахунок скорочення поставок країнам СНД, а не завдяки нарощуванню видобутку. Хоча російські офіційні особи пояснюють зростання експорту цінної енергетичної сировини новими правилами, західні аналітики, які спеціалізуються на нафтових ринках, вважають, що фірмам, які розплачуються твердою валютою, віддається перевага перед покупцями з колишнього Радянського Союзу.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

До уваги уряду

КОНВЕРСІЯ: ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ САМОРОДОК

АТОМНІ ПРЕЛЮДИ

Упало вже чимало завіс таємничості, які щільно оповивали донедавна підприємства військового комплексу. Та зараз ви, мабуть, вперше дізнаєтеся про унікальний завод, що багато років не згадувався і наче не існував. «Ми й на святкові демонстрації не ходили,» кажуть його робітники. Згодом таки начепив вивіску, що засвідчувала: це невинний і рядовий, нічим не примітний «заводик».

А насправді? Спочатку, як відомо, американці скинули атомну бомбу на Хіросіму, потім на Нагасакі. В проміжку між цими двома жахливими подіями, 8 серпня, було підписано рішення про будівництво у Дніпродзержинську хімічного заводу. Хоча це дата лише задокументованого рішення. А усне, кажуть, прийняли раніше — ще по дорозі з Потсдаму, де Сталін з натяку Президента США Гаррі Трумена дізнався про вдалий випробувальний вибух атомної бомби в пустелі Алламогордо.

Коротше, і перша радянська атомна бомба Ігоря Курчатова, і створена ним же перша в нас Обнінська атомна електростанція були начинені ураном, видобутим у Жовтих Водах, а збагаченим у Дніпродзержинську на Придніпровському хімзаводі. І хоча в архіви, якщо вони збереглися, ніхто досі не зазирав і всіх подробиць достеменно ніхто не знає, проте, лише вживаючи слово «нібито», стверджують, приміром, що уранова руда була дійсно жовтоводська, але за репараціями привезена з переможеної Німеччини. Не ми, мовляв, а гітлерівці першими відкрили поклади цієї руди на Жовтій річці, де в 1648 році Богдан Хмельницький здобув визначну перемогу у визвольній війні українського народу, і вийняли її, скільки встигли...

Втім, зараз про інше. Чому вибір випав на Дніпродзержинськ? Відповідь наче лежить на поверхні: до Жовтих Вод звідси менше ніж сотня кілометрів і ними вже давно пролягла залізниця, а зовсім близько, через «вулицю», діяв уже на той час потужний азотно-туковий комбінат і міг вдосталь постачити різних хімічних реагентів, яких треба було дуже багато для нового секретного заводу.

Це правда, але ще не вся. Є й страшніша. На перших порах застосовувалася технологія збагачення урану не те що примітивна, а, по суті, злочинна. Хоч за неї автори отримали Сталінську премію. Знадобилася також і близькість Дніпропетровського металургійного заводу. Його шоста доменна піч кілька років поспіль удостоювалася виняткової «спецпільги»: плавила тільки «відбірну» залізну руду. Шлак же потім відвозили не у відвали, а на сусідній... хімзавод, який у місті спершу й називали шлаковим. Насправді металурги плавили не зовсім щоб залізну руду, а шлак був перенасичений ураном, який далі вилучали і збагачували. «Пень» шостої домни згодом утопили в озері (і кінці у воду?), а відпрацьованим шлаком встигли засипати глибочезну балку, котра нині опинилася в межах міста...

Не терпиться вигукнути: аж не віриться, що так було, бо сьогодні Придніпровський хімзавод — взірець екологічної чистоти.

ПІСЛЯ БОМБИ — ЛІКАРСЬКІ ПРЕПАРАТИ

Тож кажуть: не було б щастя, та нещастя помогло. У даному випадку приказка, може, й не зовсім доречна, та навіч одне: успішна спроба уникнути «безбожної» технології, вчинена свого часу колективом заводу, послужила тим щаблем, з якого підприємство й почало своє сходження до конверсії.

Дніпродзержинці, власне, скористалися на той час першими в науці передбаченнями і створили виробництво так званих іонообмінних смол. Навіщо? А вони спроможні «спокійно» відбирати, вилучати з руди уран — повністю і без будь-яких шкідливих наслідків. Іншими словами, виконувати функції сорбента. Відтак брудна «фільтрувальна» технологія канула в Лету. Нова технологія з використанням іонообмінних смол була настільки прогресивною і несподіваною, що в американців, коли вони дізналися про неї, від заздрощів дух перехопило.

Ясно, що першу скрипку тут ще грали науковці з інститутів Москви і Харкова. Але на цю пору з'явився на Придніпровському хімзаводі молодий спеціаліст Юрій Коровін, який згодом став у його історії другим і досі діючим директором. Наділений пошуковою пристрастю та неабиякими здібностями експериментатора й дослідника, Юрій Федорович згуртував талановитих однодумців, які в заводських умовах захопилися виробництвом досконаліших і ефективніших іонообмінних смол. Скінчилося це тим, що дніпродзержинці першими у світі навчилися синтезувати смоли, що здатні вилучати з руд золото, срібло, а потім і вольфрам, молібден, ртуть та інші рідкісні елементи.

Як розповідає Юрій Коровін, переслідували одну мету — безвідходну переробку сировини, щоб марно не пропадало добро, а обернулося ось як. Розпочавши видобуток руди на Мангишлаці (де й виросло казахське місто Шевченко), котра, крім урану, саме і містила чимало рідкоземельних елементів, і її переробку доручили придніпровцям. Так хімзавод перетворився і на виробника-постачальника благородних металів.

Паралельно ж продовжувалися спроби синтезувати нові іонообмінні смоли, що також принесло дивовижні плоди. Хімзавод єдиний у вітчизняній практиці зміг одержати бездоганні гемосорбенти, а потім і ентеросорбенти. Що це таке? Гранулки, котрі повністю очищають людську кров від шкідливих домішок та заражень. Уявляєте? Себто справжній лікарський препарат, спроможний творити чудеса. Ентеросорбенти — знову ж ті самісінькі синтезовані смоли, але здатні очищати уже людський організм від «забруднень» — досить попити їх з кавою, чаєм чи молоком.

До речі, вони можуть частково очищати й від радіоактивного бруду. А небавом, може, й повністю, бо хімзавод приступив до випробування нового покоління вуглецевих сорбентів, тих, що відбиратимуть непотріб не просто з організму живого тіла, а і з його клітин.

Одне кепсько: обсяги випуску сорбентів обмежені. Уже кілька років будуються нові потужності, та на жаль, повільно. Тим часом Україна має всі підстави бути найбільшим у Європі виробником унікальних медичних препаратів: досить лише фінансового сприяння Придніпровському хімзаводові, конверсія для якого обернеться народженням у новій якості.

Причому справа не тільки в сорбентах. Ось іще один момент на підтвердження надзвичайних можливостей підприємства. Свого часу, коли знадобилися спеціальні конструкційні метали для атомних реакторів, йому доручили відбирати з руди Вільногірського гірничо-збагачувального комбінату (а природа наче наперед усе знала, розташувала цей комбінат ще ближче до Жовтих Вод) цирконій — дуже стійкий метал. Так-от, за переконанням заводчан, цирконій сьогодні повинен знайти широке застосування на численних «цивільних» підприємствах, де технології передбачають агресивні процеси та реакції і швидко «з'їдають» традиційне обладнання. А ще, знову-таки, і в медичних інтересах. Можете посміхатися, та на заводі цілком серйозно стверджують: цирконій посилює біополе людини, сприяє оздоровленню організму. Досить виготовити з нього жіночі прикраси, щоб самопочуття наших матерів, дружин, сестер було завжди в нормі...

Та тут треба водночас говорити і про іншу заслугу заводу. Сповідаючи безвідходну технологію, він за власним бажанням разом з цирконієм навчився вилучати з вільногірської руди і гафній. Метал ще стійкіший, у який геть не проникають нейтрони. Його захисні і антикорозійні якості неймовірні. Американці давно екранують металізованим гафнієм свої підводні човни, і вони «живуть» у десятки разів довше, ніж звичайні. У колишньому ж Союзі РСР дніпродзержинці, навіть залучаючи до саморекламі футбольний клуб «Динамо», так і не змогли «пробити» промислові випробування гафнію на довговічність покритих ним різноманітних машин та агрегатів. То, може, Україна не відмовиться від багатообіцяючих перспектив?

ДІАМАНТИ ДЛЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Відпрацювавши сорок п'ять з лишнім років, хімзавод у Дніпродзержинську справді немов виникає вдруге. Відмова від ядерної зброї та катастрофа на Чорнобильській АЕС мали начебто вибити його з сідла, одначе цього не сталося. Інша річ, що пропоновані заводом нові горизонти потребують підтримки і на рівні нашої держави, і на рівні численних її підприємців.

Судіть самі. Тут готові, приміром, розгорнути випуск диоксиду цирконію — матеріалу, необхідного для виробництва майже фантастичної реконструкційної кераміки. Напевне, ви вже не раз читали прогнози великих учених, що кераміка в майбутньому столітті неодмінно замінить сталь, що з кераміки будуватимуть мости чи робитимуть автомобілі. Україна, запевняє Юрій Коровін, якщо захоче, уже в нинішньому столітті одержить кераміку, прокатні валки, різальні інструменти, деталі «вразливих» машин з якої слугуватимуть в чотири-п'ять разів довше, ніж залізні. Колишні потужності по збагаченню уранової руди за лічені тижні можуть перейти на випуск диоксиду цирконію. А воднораз і на випуск диоксиду марганцю, застосування якого в радіоелектроніці — її новий злет. Знову доводиться дивуватися природі, бо й поклади марганцевої руди вона припасла поряд.

Чи ось таке: тільки Японія щорічно виробляє понад тисячу тонн ніодимного сплаву заліза й бору, щоб одержувати новітні магніти для радіоелектронної і побутової техніки. У колишньому Союзі Придніпровський хімзавод самотужки опанував технологію виробництва ніодимних сплавів, одначе посправжньому зацікавити ними промисловців так і не зміг. Чи не час нам скористатися шансом, щоб не поступатися японцям?

Хімзавод у Дніпродзержинську, зрештою, воістину нагадує самородок, що гарантує немало дорогоцінної продукції. Скажімо, люмінофор — матеріал, який містять кіноекрани ваших кольорових телевізорів і який поки що ми купуємо за рубежем. Хоч дніпродзержинські «рідкоземельці» спроможні вилучати з апатитів геть усі елементи, серед них і європій, і літій, щоб випускати власний і не гірший від зарубіжного люмінофор.

— Та якщо ви сьогодні вранці замовите нам навіть фіаніт — штучний мінерал, який нізащо не відрізнити від коштовних діамантів, — то ввечері одержите, — посміхається Юрій Коровін. І додає: — Хоч стосовно добавок до сталі, то я б віддав перевагу знахідкам «рідкоземельців»: тоді вона слугуватиме в кілька разів довше...

Отакий завод є в нашій Україні. Занадто вузьке коло спеціалістів, котрі давно його знали, каже, що це завод наступного століття. Але для цього його треба не втратити в нинішньому.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпродзержинськ.

Досвід

ТЮТЮН — В ДІЛО

Прилавки магазинів у глибинних районах Херсонщини заповнені продовольчими товарами. Тут є різні види ковбас, м'ясо, сало, молоко, сметана, майонез... І ціни нижчі, ніж у Херсоні. Працівників споживчої кооперації наче й не торкнулися нинішні кризові часи. На чому ж вони виїжджають?

Перший «коник» — посилене будівництво. Нещодавно введені в дію потужні ковбасні цехи в Чорнобаївці та Великій Олександрівці, консервний завод у Новоолексіївці, хлібозавод у Чаплинці, відкрилися нові магазини в Нововоронцові. У глибинці зводяться ще 3 хлібозаводи, у Новій Каховці — велика торговельна база, у Херсоні — сучасний торговельний центр з комплексом послуг. Всього тут будують 76 об'єктів. Значна частина новобудов зведена власними силами.

Другий і головний — збільшення обсягу товарообороту, розширення асортименту продукції. У ковбасних цехах додатково встановили електрокотли та прес-форми — і з'явилося у продажу пресоване м'ясо. Змонтували в цехах електропечі — магазини поповнилися смаженими м'ясними виробами. Хлібозаводи випікають і дрібноштучні булочки. Безалкогольні напої представлені новими видами — «Сайдер» і «Екзотичний», що їх випускатимуть з болгарської сировини. Кооператори області переробляють м'ясо і рибу, вирощують норок, випускають різні крупи тощо. Однак поки що це лише пом'якшує невдоволення покупців. Адже цигарок, скажімо, не вистачає.

— Їздили ми по них до Болгарії,— каже Василь Хом'як, голова правління споживспілки. — Але бачимо — це не вихід. Цигаркову проблему можна розв'язати вдома. Якщо нам виділять сотню гектарів землі, ми будемо вирощувати свій тютюн. Наші діди вміли це досить добре робити.

— А про нестачу цукру що скажете?

— Цукровий бунт нам не загрожує. Становище виправилося. Взагалі ж новоявлені комерсанти, яких рекомендували торговельникам області впливові люди, не виправдали надій. Виділені їм значні кошти на цукор невідомо в яких банках гуляють. На виробництво цукру треба дивитися ширше. Я вже говорив з першим віце-прем'єром Юхновським, що час змінити структуру виробництва на території України. Херсонщина в змозі й сама виробляти цукор, без його завезення з інших місць. Маємо пропозиції щодо цього.

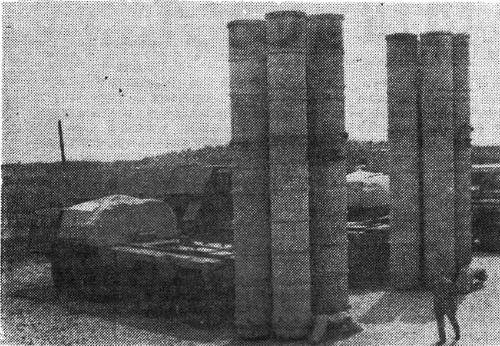
— Чи не прожекти все це?

— Колись і про нашу нинішню промбазу говорили як про утопію. А тепер власна ПМК споруджує виробничі, житлові об'єкти з власних матеріалів. Все в наших руках — треба діяти, а не чекати, що хтось це зробить за нас.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Точка зору спеціаліста

Генерал-лейтенант Павло Мельников протягом трьох років був військовим радником у Сирії. Робота в цій країні дала змогу детально проаналізувати уроки збройних конфліктів на Близькому Сході в 1956-му, 1967-му, 1973-му, 1982 роках і зробити висновок, що, будуючи збройні сили держави, яка має оборонну доктрину, пріоритет треба віддавати розвиткові військ протиповітряної оборони.

ПЕРЕМОГА ЗАВОЙОВУЄТЬСЯ В ПОВІТРІ

Воєнну доктрину, розроблену Центром стратегічних досліджень Міністерства оборони України, Верховна Рада України не прийняла і відправила на доробку. І цього слід було чекати. Якщо політична частина доктрини відповідає духові часу, то військово-технічна написана мовби вчора. У ній нема нового бачення характеру сучасної війни, що в кінцевому підсумку визначає мету і завдання, які повинні бути поставлені перед збройними силами. А значить, і яку армію нам треба мати, розвиток якого виду збройних сил віддати перевагу з урахуванням геополітичного становища, людських та економічних ресурсів України. Переконаний, що на сучасному етапі будівництва збройних сил перш за все треба розвивати оборонні сили для боротьби із засобами повітряно-космічного нападу — війська протиповітряної оборони, які мають у своєму складі частини розвідки й попередження, зенітно-ракетні частини, винищувальну авіацію й частини радіоелектронної боротьби. Нарощування чисельності таких оборонних сил до рівня, що забезпечує надійний захист території України від ударів з повітря та з космосу, цілком правомірне і повністю узгоджується з оборонним характером нашої воєнної доктрини. У разі війни саме війська ППО покликані прийняти на себе і відбити перший удар з повітря. Ніякі інші види сил і засобів збройної боротьби цього завдання розв'язати не можуть.

Раніше територія України розглядалась як один з найважливіших напрямів на театрі воєнних дій у системі ППО колишнього Союзу. Тому саме тут було створено найпотужніші угруповання об'єктової ППО, ППО сухопутних військ, ВПС. Чи погосподарському буде втрачати унікальну можливість зберегти і зміцнити потужну мобільну протиповітряну оборону нашої держави?

Сьогодні, перш ніж прийняти серйозне політичне рішення про пріоритети в будівництві збройних сил, необхідно зробити економічні обгрунтування, розрахунки, зважити можливості держави. Саме тому важливе значення для України має та обставина, що оборонне озброєння набагато дешевше від наступального. Останні модифікації зенітно-ракетних комплексів однією-двома ракетами можуть знищити будь-які сучасні літаки та безпілотні засоби, вартість яких становить сотні мільйонів доларів.

Аналізуючи війни на Близькому Сході, я зробив висновок, що в локальних воєнних конфліктах ударні угруповання ВПС держав, які захищаються, не проявили себе. Наприклад, в арабо-ізраїльській війні 1967 року ВПС Єгипту, переважаючи кількісно ВПС Ізраїлю, не змогли протистояти останнім, а ті розгромили авіацію Єгипту ще на аеродромах, бо вони не мали надійної протиповітряної оборони. Ще один приклад. У нічному нальоті на Лівію в 1986 році при завданні ударів літаками США жоден літак ВПС Лівії не піднявся в повітря. Подібна ситуація склалась і в ході останньої війни в Іраку. Його ВПС мали більш як 500 літаків (у тому числі сучасні МіГ-29, Ту-22 «Бекфаєр»). Вони теж не змогли виконати свого бойового завдання. Таким чином, можна зробити висновок, що всі основні ударні якості ВПС при оборонній доктрині і за відсутності можливості завдати попереджувальні удари втрачають свої переваги. Тим більше коли на території держави нема надійної системи протиповітряної оборони. Сьогодні можна з упевненістю казати, що будь-яка війна починатиметься з випереджувального електронно-вогневого вторгнення засобів повітряного нападу на всю територію держави, яку піддано нападові. Так було і у В'єтнамі, і в Сирії, і в Єгипті, і в Іраку. Більш того, вся військова наука і практика доводять, що не досить готуватися до відбиття однієї повітряної атаки агресора. Система надійної протиповітряної оборони повинна не тільки відбити повітряно-космічний напад противника, а й змусити відмовитися від воєнних дій його сухопутних військ.

Діалектика військової справи така, що з появою нових засобів нападу неодмінно виникають адекватні системи протидії їм. Так, у свій час танки витіснили кінноту (остаточну ясність у цьому процесі внесла друга світова війна, коли ціною великої крові було осоромлено віджилу тактику Будьонного). Сьогодні авіація й космос перемагають «броню». Тому нам, прийнявши оборонну доктрину, слід віддавати державний пріоритет розвиткові повітряно-космічної оборони. З цього ми й повинні виходити, будуючи свої збройні сили.

Сьогодні висока готовність військ ППО забезпечується завчасним розгортанням на місцевості в основному стаціонарної системи ППО. Однак це суперечить вимогам оперативного маскування. Стаціонарність побудови системи ППО і постійне її функціонування дають змогу противникові, що має розвинуту розвідувальну апаратуру, визначити з високою точністю типи озброєння та стан їх готовності. Нове покоління розвідувальної апаратури, як оптичної, так і електронної, встановленої на космічних, повітряних, морських носіях, а також стаціонарно розгорнутої поблизу кордонів України, має високу вирішувальну спроможність і можливість передавати інформацію, близьку до реальної. Аналіз показує, що розвідка противника практично протягом доби або навіть годин може виявити всі зміни в угрупованнях військ ППО, що робить уразливою всю систему. Тому в основу нової концепції доцільно покласти принципи побудови мобільної системи ППО, бо очевидно, що в мирний час нема потреби обладнувати позиції зенітно-ракетних та радіотехнічних військ, а також несправжні позиції — їх легко виявляє розвідка ворога.

Війська ППО на будь-якому етапі їх розвитку і вдосконалення повинні вміти вирішувати оперативно-стратегічні завдання, співмірні з наступальними, які ставить перед собою повітряний противник. Якщо протиповітряна оборона буде маневреною, не прив'язаною до конкретних об'єктів, вона зможе вести протиповітряні операції за класичними правилами загальновійськового бою — тобто зосереджувати основні зусилля на напрямках головних ударів повітряного ворога.

Чи має Україна сьогодні можливості для створення високомобільної протиповітряної оборони? Стверджую з повною відповідальністю: має. Це може бути досягнуто за рахунок включення до складу військ ППО частин протиповітряної оборони сухопутних військ, якомога швидшої заміни застарілих стаціонарних зенітно-ракетних, радіотехнічних комплексів рухомими, які в нас є.

Особливо слід відзначити значущість радіоелектронної боротьби (РЕБ), оскільки останні війни дедалі більше доводять правомірність її виділення у самостійний вид бойових дій, який значною мірою визначає хід і результат кампанії. Створивши такий потужний мобільний повітряно-космічний щит України, що включає також винищувальну авіацію, необхідно об'єднати всі сили й засоби ППО під єдиним командуванням на базі створеного єдиного радіолокаційного поля і єдиної системи розвідки, оповіщення й управління. Тим більше що для цього в Україні вже є дослідно-конструкторські наробки, які пройшли стадії узгодження і готові до виробництва.

Критерієм доцільності перемін тут може бути тільки одне: відповідність нашої ППО рівневі розвитку, ступеневі готовності й масштабові завдань засобів повітряного нападу будь-якого ворога. Докорінний перегляд поглядів на характер збройної боротьби в сучасних умовах вимагає вироблення воєнної доктрини, яка орієнтувала б державу на війну майбутню, а не минулу. Створення мобільної ППО вимагатиме зміни мислення командирів і організації їх підготовки. Сутність зміни можна сформулювати так: учити вести протиповітряний бій, а не відбивати напади ворога. Підготовку високопрофесіональних командирів, що досконало володіють оперативним мистецтвом і управлінням військами, треба вести у спеціалізованому навчальному закладі. Де ж ми готуватимемо такого командира? В сьогоднішній структурі військової освіти є два військові інститути сил наземної оборони, два інститути ВПС, військово-морський інститут, військовий інститут управління та зв'язку, військово-гуманітарний інститут. Але нема військового інституту військ протиповітряної оборони України. Це тим більш незрозуміло, що база для цього є. Я маю на увазі академію ППО сухопутних військ, Київське вище зенітно-ракетне інженерне училище, навчальні центри зенітно-ракетних військ, а також бази ліквідованих ще п'яти військово-навчальних закладів протиповітряної оборони. Питання про створення військового інституту військ ППО треба вирішувати невідкладно, доки ми остаточно не зруйнували навчальну базу.

Сьогодні більшість професіоналів приходить до висновку, що перемога на землі завойовується в повітрі. Тому пріоритетний розвиток у процесі будівництва збройних сил України мають отримати війська протиповітряної та протикосмічної оборони, які б відповідали найсучаснішим вимогам, орієнтованим на перспективу. Тільки в такому разі можна вести серйозну розмову про реальну безпеку України.

Павло МЕЛЬНИКОВ,
генерал-лейтенант, заступник командуючого військами протиповітряної оборони України.

Військова реформа

КАДРИ ЗНОВУ ВИРІШУВАТИМУТЬ УСЕ

Розбудова Збройних Сил України на засадах реформування війська колишнього СРСР буде успішною лише за умови динамічного проведення реформи військової освіти. Ця реформа, забезпечуючи реалізацію державної політики в галузі освіти і науки, дасть можливість ліквідувати значне відставання від світового рівня та готувати функціонально грамотних військових спеціалістів.

Концепція реформи системи військової освіти, розроблена спеціальною комісією при Міністерстві оборони України, максимально інтегрована з загальною державною системою освіти. 4 червня 1992 року її розглянула і схвалила Рада оборони України.

Нині довузівську і допризовну підготовку молоді здійснюють одне Суворовське училище і дві спеціальні школи-інтернати з посиленою військово-фізкультурною підготовкою. Крім того, призовну підготовку спеціалістів для служби в Збройних Силах ведуть 24 навчальні організації Товариства сприяння обороні України (ТСОУ).

Фундаментальну ж підготовку офіцерських кадрів здійснюють 2 академії, 30 вищих і 2 середніх військових училища, а також 73 військові кафедри цивільних вищих навчальних закладів. Підготовка в них ведеться з усіх основних військово-обліковних спеціальностей, за винятком вертолітників, спеціалістів тилу, медиків і хіміків.

Разом з тим усі ці військові училища й академії значно перевищують потреби Збройних Сил України у військових спеціалістах, потребують значних фінансових витрат для свого утримання. Така їх кількість нині призводить до розпорошення фінансів, в результаті чого кожний вищий військово-навчальний заклад (ВВНЗ) має недостатнє матеріально-технічне і тилове забезпечення. Тим часом є всі можливості вивести військову освіту на рівень сучасних вимог, ефективно готувати спеціалістів для Збройних Сил України. Для цього підготовку військових спеціалістів треба перевести на багаторівневу поетапну основу.

Теперішні ВВНЗ і навчальні центри уже трансформуються у вісім військових вузів. Частину матеріальної бази, що залишається, передбачається використати для розгортання військових ліцеїв і відділень військової підготовки в системі Міністерства освіти України.

Підготовку кадрових офіцерів з деяких спеціальностей та офіцерів запасу передбачається здійснювати на військових відділеннях (кафедрах) при цивільних вузах. Підготовку молодших військових спеціалістів і завершення спеціалізації випускників ВВНЗ і військових відділень (кафедр) цивільних вузів здійснюватимуть навчальні центри.

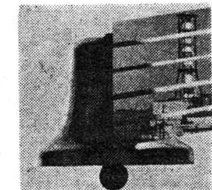
Більшу частину наукових досліджень (до 80 відсотків) виконують нині вчені ВВНЗ, де зосереджено основний науковий потенціал. У зв'язку з цим у ВВНЗ створюються наукові центри, що дасть можливість оптимізувати систему військової освіти і забезпечити ротацію наукових кадрів між кафедрами і науковими структурами.

У результаті реформи військової освіти кількість особового складу в цій системі зменшиться приблизно вдвічі. Це забезпечить якісну підготовку військових спеціалістів для Збройних Сил України, цивільної оборони, служби безпеки й для інших міністерств та відомств України. Не забуваймо — сьогодні кадри знову вирішують усе.

Юрій ПРОКОФ'ЄВ,
генерал-майор, начальник управління військової освіти Міністерства оборони України.

ТА Є І ВИЩИЙ СУД...

Чорнобиль

У 1886 році видатний російський хірург С. П. Коломнін (в 1872—76 роках працював у Київському університеті), втративши хвору, яка отруїлася кокаїном при місцевій анестезії, покінчив життя самогубством, вважаючи цю смерть результатом своєї помилки. Великий гуманіст завжди з високою вимогливістю ставився до своїх обов'язків — і йому зобов'язані життям тисячі й тисячі людей, котрих він врятував не тільки в мирному житті, а й під час російсько-турецької війни, очолюючи хірургічну допомогу в похідних лазаретах. І його суд над самим собою став вищим судом...

Радянська держава підмінила поняття «здоров'я окремої людини» поняттям «здоров'я населення», що знеособило предмет турботи. Знеособлене, його стало легше поставити на службу ідеології. І як тільки це сталося, правда про стан здоров'я громадян виявилася замкнутою грифом «для службового користування». Елементарна статистика захворюваності та смертності тривалі роки була під забороною.

На той час, коли вдарила Чорнобильська катастрофа, брехня стала природним явищем у сфері охорони здоров'я. Це зробило наслідки аварії незворотними. Сказана вчасно, правда могла б багато що відвернути, але... Саме лікарі ставили під сумнів шкідливий вплив радіації на здоров'я людей.

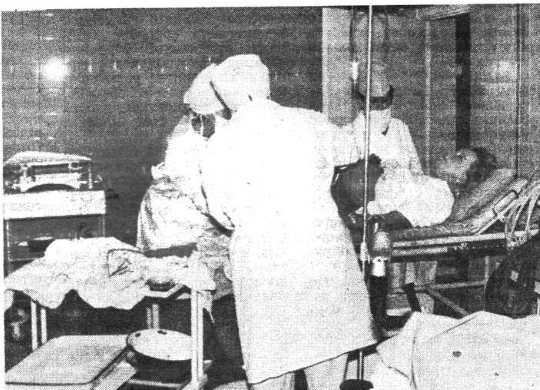
Впам'ятку ім'я Романенка, колишнього міністра охорони здоров'я України, а нині глави Українського наукового центру радіаційної медицини (УНЦРМ). Та в його тіні всі ці роки ховалась людина, за самої лише згадки про яку ліквідаторів починає тіпати. Це директор Інституту клінічної радіології УНЦРМ Володимир Бебешко, котрий стверджував: «Як і в будь-якій іншій науці, в медицині (в тому числі радіаційній) є своя ідеологія й методологія, котрі грунтуються на доведених істинах й усталених уявленнях. Тому нема нічого нелогічного в тому, що сьогоднішня практика обстеження осіб, котрі захворіли в різні строки після перебування в зоні Чорнобильської атомної електростанції, основана на уявленнях про вплив іонізуючого випромінювання на організм людини, які склалися на сьогодні. Вони постулюють, наприклад, наявність прямолінійної залежності між дозою опромінення та наявними біологічними ефектами. В людини достатньо виразні біологічні ефекти починають проявлятися з дози, яка приблизно дорівнює 1 грею...» (Довідка: 1 гр=100 рад.)

В той же час у звітах про наукові дослідження він писав: «Нині поєднання ендокринних та імунних процесів в організмі осіб, що зазнали впливу радіоізотопів йоду, створює сприятливі умови для розвитку аутоімунних процесів у щитовидній залозі... Є підстави віднести зростання раку щитовидної залози в дітей до радіаційних ефектів Чорнобиля»; «...Виявлено високу поширеність захворювань системи кровообігу... Не можна, звичайно, не розглядати роль класичних факторів ризику: куріння, гіперхолестеринемії та інших. В той же час в умовах своєрідної ситуації, яка склалася після аварії.., істотного значення набувають несприятливі фактори аварії нерадіаційного генезу»; «Вивчення психологічних та психосоціальних зрушень дало можливість встановити універсальну реакцію у вигляді тривожності як стійкої особистісної характеристики, високий рівень емоційної нестійкості, підвищення виснажуваності нервових процесів»; «Найчастіше і найшвидше інвалідами стають хворі на ГПХ: від 18% з гострою променевою хворобою I ступеня до 85% з ГПХ III ступеня».

Звіти складалися для службового користування. А народові казали: «Всі хвороби —від нервів, а нерви розхитуються від дистресу та радіофобії. Прямого зв'язку з Чорнобилем нема ні в кого, крім хворих на ГПХ». І хворим людям відмовляли у встановленні зв'язку захворювань з аварією, з іонізуючим випромінюванням! А от самому Володимирові Бебешку не відмовили. Він просто пов'язав свої хвороби з аварією на ЧАЕС, ставши в одну шеренгу зі справжніми ліквідаторами, не де-небудь, не коли-небудь, а на найпершому засіданні республіканської експертної ради Міністерства внутрішніх справ України від 3 січня 1992 року (експертний висновок № 991). Основний діагноз: хронічний обструктивний бронхіт, з частими загостреннями, лейкопенія та вегетосудинна дистонія за змішаним типом, кризовий перебіг. Насмілюся стверджувати, що хронічний бронхіт був у лікаря й до аварії — допомогла краща виявлюваність, лейкопенія — від пресофобії, а дистонія — од віку... На якій же підставі виходить «ліквідаторство»? Мабуть, на тій, що Бебешко двічі був у зоні. Перший раз — з 24 до 25 листопада 1986 року (наказ № 7 від 24 листопада) в Чорнобилі й Зеленому Мисі. Але останній вважався місцем відпочинку ліквідаторів! Їхнім курортом, котрий у зону не входив і тому не може вважатися як місце з підвищеним радіаційним фоном. А Чорнобиль... Якщо з відрядження вирахувати час перебування в Зеленому Мисі, час їзди туди й назад, обіди, розмови, то легко визначити, скільки приблизно годин міг перебувати відважний Володимир у Чорнобилі... Вдруге він вирушив у відрядження в 1987 році від Міністерства охорони здоров'я України (посвідчення підписане міністром Ю. Спіженком) на один день — 3 березня. Щоправда, цього разу не тільки в Чорнобиль, а й на АЕС (!). Однак зробіть ті ж самі розрахунки... І ви зрозумієте, яка людина очолює сьогодні Інститут клінічної радіології. Кому власна совість — не суддя, тому хай буде вищим судом думка співгромадян...

Любов **КОВАЛЕВСЬКА**,
журналіст.

«Cito!»

ЧИ БУДУТЬ ПОЛОГИ, А МУКИ ТЕРПИМО

ВЖЕ як важко народжується дитина, а наш пологовий будинок — ще важче.

Йому не пощастило з самого початку. Столичні архітектори, керуючись принципом «на тобі, Боже, що мені не гоже», підсунули ніжинцям проектно-кошторисну документацію, затверджену до виробництва 28 листопада 1974 року, а прийняту 27 травня 1987 року. До виробництва — гучно сказано. У замовника на рахунку й ламаної копійки немає, зате аж 100 мільйонів карбованців боргу. А це означає, що нагромаджуються недовиконані роботи, працівники не в повному обсязі отримують зарплату. Та й небагато їх на майданчику — на пальцях можна полічити.

Та й у тієї жменьки робітників бажання працювати немає. Будівельники висувають поважну, як на їх погляд, причину: мало платять, премії занижені, ні «чорнобильських», ні допомоги на дітей. Та й умови праці — нікудишні. Інструментів не вистачає, доводиться самим дещо купувати. Спецодягу, особливо рукавиць, не допросишся. З матеріалами перебої. У керівництва свої виправдання: нікого працювати не примусиш, бо люди неправильно розуміють демократію. Замість того, щоб стати до роботи о 8-й, з годину ляси точать. Обідню перерву розтягують на півтори-дві години. А о 16-й на будмайданчику вже нікого не застанеш. До того ж кожен намагається до магазину збігати (зрозуміло, їсти всім хочеться, а після 17-ї, як правило, в крамниці або нічого немає, або й сама вона на замку).

Час від часу навідуються на об'єкт заступник голови обласної держадміністрації з будівництва Рибальченко та керуючий об'єднанням «Чернігівбуд» Красний, але вони погоди не роблять. Не знаючи справжнього стану справ, у всьому покладаються на начальника БМУ-3 Колязіна, який вміє «запудрити мізки».

Стан справ на будівництві не раз висвітлювала міськрайонна газета, у кожному матеріалі наголошуючи: пологовий будинок — головний пусковий об'єкт Ніжина. Але строки його введення в дію переносяться й переносяться... Звичайно, легше змінити терміни, ніж постаратися вкластись у визначені раніше.

Ось тільки пологи неможливо перенести. І мучаться жінки, і мучаться діти. В самому райцентрі жінок 35 тисяч. А всього по району — за 60 тисяч. Важко повірити, але пологових місць для них аж 25. Щоправда, на порушення санітарно-гігієнічних норм їх довели до 60. Але коли на рік у середньому припадає 1500—1800 пологів — це крапля в морі.

Ось витяг з довідки про стан лікувально-профілактичної допомоги в Ніжині, складеної в 1983 році доктором медичних наук, професором Закревським та головним акушером Чернігівського відділу охорони здоров'я Могильчаком. «Пологове відділення розташоване у непристосованому приміщенні... Тут немає обсерваційного відділення, палати новонароджених сполучаються з післяпологовими, що неприпустимо. Не виділено в окремий блок пологовий зал, передпологову і післяпологову палати... Немає окремої кімнати для харчування новонароджених... Пологовий будинок постійно працює з перевантаженням. Смертність малят тут перевищує середньореспубліканський рівень».

Що до цього додати? Що в палатах, розрахованих на трьох-чотирьох, оклигують після перенесення пологових мук сім породіль? Що в дитячій палаті, щоб більше вмістити новонароджених, використовують не ліжечка, а гамаки, в яких малюки бік до боку, а це теж суперечить санітарно-гігієнічним правилам? Що в кімнатці для виписування ледве вміщається стіл, на якому сповивають дитину?

Не зайве сказати, що медтехніки в пологовому будинку недостатньо, й та, що є, здебільшого застаріла і часто виходить з ладу; бракує елементарних ліків; немає миючих засобів, навіть хлораміну. Не вистачає постільної й натільної білизни. Один приклад: замість 10 тисяч пелюшок — лише 3850...

Не краще становище і в гінекологічному відділенні. У 1976 році воно зайняло приміщення, в якому раніше був дитячий інтернат. За цей час лише в минулому році зробили капітальний ремонт, і той неякісно.

А за жіночу консультацію і говорити нема чого. Вона займає лише четверту частину приміщення гінекологічного відділення. Їй пощастило менше — приміщення з 1976 року взагалі ремонту не знало. А позаяк останнього часу щодня було 100—120 відвідувачів, там яблуку ніде було впасти. Двері до кабінетів ніяк було причинити. Вентиляції немає, жарко, жінки (в більшості вагітні) непритомніли. Кабінетів не вистачає. Маніпуляційного кабінету взагалі немає. Кімната, в якій беруть з вени кров на аналізи, і яка має бути стерильною, як передопераційна, вимогам не відповідає. Бо в ній ще й зважують вагітних, вимірюють їм тиск, окрім того, там ще й роздягалка для співробітників. Ендоскопічного кабінету немає. Апарат стоїть у кабінеті лікаря, і той змушений переривати прийом, щоб дати можливість обстежити пацієнта. Один кабінет обладнали в пристосованому приміщенні в іншому будинку, де розмістили ще й лабораторію.

Апаратура стара, недосконала, часто виходить з ладу. Цей список бід можна продовжувати і продовжувати...

Як могло статися, що в місті обласного підпорядкування таке коїться?

«Річ у тому, — пояснює заступник голови міськвиконкому Олексій Павлюченко, — що раніше всі кошти з бюджету поглинала оборонна й важка промисловість. Інші сфери життя ледь животіли. Сотні мільйонів «з'їло» будівництво заводу «Прогрес» на 8000 робітників. Лише серія «А»-корпусів коштувала в цінах 1969 року 2,5 мільйона карбованців. Та за ці гроші можна було б звести три пологові будинки!»

І яка користь від «Прогресу» сьогодні? Половина приміщень порожня. Простоюють верстати, робітники тижнями змушені перебувати у відпустках за власний рахунок.

— Та буде, буде в нас пологовий будинок, — заспокоює Олексій Павлович.

Напевне, це так. Інша річ — коли?

Валентина ГРИГОР'ЄВА,
кореспондент газети «Ніжинський вісник».
Чернігівська область.

ДЕКРЕТ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПРО ОПЛАТУ ПРАЦІ

Декрет визначає економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах на умовах найму з підприємствами, установами, організаціями (надалі — підприємства), а також з окремими громадянами, і спрямований на забезпечення залежності рівня оплати від результатів праці та запобігання інфляції, розмежовує сфери державного й договірного регулювання оплати праці.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Оплата праці

Оплата праці — це будь-який заробіток, обчислений, як правило, в грошовому виразі, який за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу або надані послуги.

Оплата праці складається з основної заробітної плати і додаткової оплати праці.

Розміри оплати праці найманого працівника визначаються за результатами його праці з урахуванням наслідків господарської діяльності підприємства.

Стаття 2. Основна заробітна плата

Основна заробітна плата працівника залежить від результатів його праці й визначається тарифними ставками, відрядними розцінками, посадовими окладами, а також надбавками і доплатами у розмірах, не вище встановлених чинним законодавством.

Стаття 3. Додаткова оплата праці

Додаткова оплата праці залежить від результатів господарської діяльності підприємства й встановлюється у вигляді премій, винагород, інших заохочувальних і компенсаційних виплат, а також надбавок і доплат, які не передбачені законодавством або понад розміри, встановлені чинним законодавством.

Стаття 4. Мінімальна заробітна плата

Мінімальна заробітна плата — це встановлений державою розмір заробітної плати, нижче якого не може провадитися оплата за фактично виконану найманим працівником повну місячну (денну або годинну) норму праці (робочого часу).

До мінімальної заробітної плати не включаються доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати.

Стаття 5. Тарифна система. Форми і системи оплати праці

Тарифна система оплати праці є сукупністю взаємопов'язаних елементів: тарифної сітки, тарифних ставок, схем посадових окладів і тарифно-кваліфікаційних характеристик.

Тарифна система використовується для розподілу робіт і працівників залежно від їх, відповідно, складності та кваліфікації за розрядами тарифної сітки і є основою формування та регулювання (диференціації) заробітної плати.

При тарифній системі діють дві форми оплати праці працівників — відрядна і почасова, які включають ряд систем для різних організаційно-технічних умов виробництва.

Відрядна форма оплати праці включає такі її системи: пряму відрядну, непряму відрядну, відрядно-преміальну, відрядно-прогресивну, акордну оплату тощо.

При відрядній формі оплата праці працівників провадиться за нормами і розцінками, встановленими виходячи з розряду виконуваних робіт. Присвоєний працівникові кваліфікаційний (тарифний) розряд є підставою для надання йому можливості виконувати роботу відповідної складності.

Почасова форма оплати праці включає такі її системи: просту почасову, почасово-преміальну оплату тощо.

Почасова оплата праці робітників провадиться за годинними (денними) тарифними ставками із застосуванням нормованих завдань або за місячними окладами.

Почасова оплата праці керівників, спеціалістів і службовців провадиться із місячними посадовими окладами (ставками), якщо інше не передбачено колективним договором.

У трудовому договорі між власником або уповноваженим ним органом і працівником розмір оплати праці за доручений обсяг роботи при якісному, повному і своєчасному її виконанні може визначатися на безтарифній основі.

Стаття 6. Повноваження керівника державного підприємства з питань оплати праці

Керівник державного підприємства обирає форми і системи оплати праці, встановлює працівникам конкретні розміри тарифних ставок, відрядних розцінок, посадових окладів, премій, винагород, надбавок і доплат на умовах, передбачених колективним договором.

Стаття 7. Джерела коштів на оплату праці

Джерелом коштів на оплату праці працівників госпрозрахункових підприємств є частина доходу, одержаного в результаті їхньої господарської діяльності, а для бюджетних організацій та установ — кошти, що виділяються з відповідних бюджетів, а також частина доходу, одержаного в результаті їхньої господарської діяльності та з інших джерел.

Стаття 8. Законодавство про оплату праці

Законодавство про оплату праці складається з Кодексу законів про працю України, цього Декрету та інших актів законодавства України.

Особливості застосування цього Декрету на окремих державних підприємствах або до окремих категорій працівників цих підприємств установлюються Кабінетом міністрів України.

Особливості договірного регулювання оплати праці на території Республіки Крим, не врегульовані цим Декретом та іншими актами законодавства України, визначаються актами законодавства Республіки Крим.

Розділ II
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Стаття 9. Сфера державного регулювання оплати праці

Держава здійснює регулювання оплати праці шляхом встановлення мінімальної заробітної плати, інших державних норм і гарантій в оплаті праці, міжгалузевих співвідношень в оплаті праці, умов визначення частини доходу, що спрямовується на оплату праці, умов і розмірів оплати праці в бюджетних організаціях і установах, максимальних розмірів посадових окладів керівників державних підприємств, а також шляхом оподаткування підприємств і доходів працівників.

Стаття 10. Регулювання мінімальної заробітної плати

Мінімальна заробітна плата регулюється з урахуванням рівнів економічного розвитку, продуктивності праці, середньої заробітної плати та вартісної величини мінімального споживчого бюджету.

Мінімальна заробітна плата встановлюється Кабінетом міністрів України.

Стаття 11. Норми і гарантії в оплаті праці

Норми оплати праці (за роботу в надурочний час; у святкові, неробочі та вихідні дні; у нічний час; за час простою, який мав місце не з вини працівника; при виготовленні продукції, що виявилася браком не з вини працівника; працівників, молодших вісімнадцяти років, при скороченій тривалості їх щоденної роботи тощо) і гарантії для працівників (оплата щорічних відпусток; за час виконання державних обов'язків; для тих, які направляються для підвищення кваліфікації, на обстеження в медичний заклад; для переведених за станом здоров'я на легшу нижчеоплачувану роботу; для вагітних жінок, і жінок, які мають дітей у віці до трьох років, переведених на легшу роботу; при різних формах виробничого навчання, перекваліфікації або навчання інших спеціальностей; для донорів тощо), а також гарантії та компенсації працівникам при переїзді на роботу до іншої місцевості, при службових відрядженнях тощо встановлюються Кодексом законів про працю України та іншими актами законодавства України.

Норми і гарантії в оплаті праці, передбачені частиною першою цієї статті та Кодексом законів про працю України, є мінімальними державними гарантіями.

Стаття 12. Міжгалузеві співвідношення в оплаті праці

Міжгалузеві співвідношення у розмірах оплати праці працівників державних підприємств регулюються Кабінетом міністрів України.

Стаття 13. Регулювання частини доходу державного підприємства, що спрямовується на оплату праці

Умови визначення частини доходу державного підприємства, що спрямовується на оплату праці, встановлюються Кабінетом міністрів України через регулювання фонду споживання.

Стаття 14. Регулювання оплати праці в організаціях і установах, що фінансуються з бюджету

Умови і розміри оплати праці працівників організацій та установ охорони здоров'я, освіти, науки, культури та інших галузей і видів діяльності, що фінансуються з бюджету, а також державних службовців установлюються актами законодавства України.

Стаття 15. Регулювання розмірів посадових окладів керівників державних підприємств

Максимальні розміри посадових окладів керівників державних підприємств установлюються Кабінетом міністрів України з урахуванням міжгалузевих співвідношень в оплаті праці.

Стаття 16. Оподаткування заробітної плати і прирівняних до неї доходів

Заробітна плата і прирівняні до неї доходи працівників підлягають оподаткуванню прибутковим податком відповідно до чинного законодавства.

Стаття 17. Середня заробітна плата

Середня заробітна плата — це розмір заробітної плати працівника, визначений за певний період часу.

Порядок визначення середньої заробітної плати працівника встановлюється Кабінетом міністрів України.

Держава забезпечує щоквартальну підготовку і публікацію статистичних даних про середню заробітну плату і середню тривалість робочого часу по галузях, групах професій і посад, а також щорічну публікацію даних про вартість робочої сили відповідно до Типової міжнародної класифікації витрат на робочу силу.

Стаття 18. Оплата праці за сумісництвом

Працівники, які працюють за сумісництвом, одержують заробітну плату за фактично виконану роботу.

Умови найму на роботу за сумісництвом працівників державних підприємств визначаються актами законодавства України.

Розділ III
ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Стаття 19. Система договірного регулювання оплати праці

Договірне регулювання оплати праці найманих працівників підприємств здійснюється на основі системи тарифних угод, що укладаються на міжгалузевому (генеральна тарифна угода), галузевому (галузева тарифна угода), виробничому (тарифна угода як складова частина колективного договору) рівнях.

Договірне регулювання оплати праці працівників підприємств, що відповідно знаходяться на території Республіки Крим (крім підприємств, що є загальнодержавною власністю), і тих, які є комунальною власністю, може здійснюватися на основі тарифних угод, які укладаються на територіальному і комунальному рівнях (регіональна тарифна угода).

Тарифна угода — це договір між представниками сторін переговорів з питань оплати праці та соціальних гарантій.

Норми генеральної тарифної угоди обов'язкові для врахування на подальших рівнях колективних переговорів, норми галузевої, регіональної тарифної угоди — на виробничому рівні, як мінімальні гарантії.

Стаття 20. Сторони генеральної тарифної угоди

Сторонами генеральної тарифної угоди виступають:

професійні спілки, що об'єдналися для ведення колективних переговорів і укладання генеральної тарифної угоди і представляють більшість членів профспілок найманих працівників країни;

власники або уповноважені ними органи, що об'єдналися для ведення колективних переговорів і укладання генеральної тарифної угоди, на підприємствах яких зайнято більшість найманих працівників країни.

Стаття 21. Сторони галузевої тарифної угоди

Сторонами галузевої тарифної угоди виступають:

професійні спілки, що об'єдналися для ведення колективних переговорів і укладання галузевої тарифної угоди, якщо вони мають на це відповідні повноваження, які дозволяють їм погоджувати норми цих угод при укладанні колективних договорів на більшості підприємств галузі;

власники або уповноважені ними органи, що об'єдналися для ведення колективних переговорів і укладання галузевої тарифної угоди, на підприємствах яких зайнята більшість найманих працівників галузі.

Професійні спілки, що виражають інтереси працівників окремих професійних груп, зайнятих в одній або декількох галузях, мають право брати участь у веденні колективних переговорів і укладанні тарифних угод на рівні відповідних галузей та підприємств у складі представників сторони переговорів, яка представляє найманих працівників.

Стаття 22. Сторони регіональної тарифної угоди, яка укладається на комунальному рівні

Сторонами регіональної тарифної угоди, яка укладається на комунальному рівні, виступають:

професійні спілки, що об'єдналися для ведення колективних переговорів і укладання регіональної тарифної угоди, якщо вони мають на це відповідні повноваження від трудових колективів підприємств, які є комунальною власністю;

місцеві Ради народних депутатів або органи, яких вони уповноважили управляти комунальною власністю.

Стаття 23. Участь органів державної виконавчої влади і місцевого самоврядування у веденні колективних переговорів

Органи державної виконавчої влади беруть участь у веденні колективних переговорів і укладанні генеральної та галузевих тарифних угод, маючи на це відповідні повноваження Кабінету міністрів України.

У веденні колективних переговорів і укладанні територіальних тарифних угод щодо підприємств комунальної власності беруть участь відповідно Рада Міністрів Республіки Крим, обласні, районні, Київська і Севастопольська міські державні адміністрації й виконавчі комітети Рад народних депутатів.

Стаття 24. Предмет генеральної тарифної угоди

Предметом генеральної тарифної угоди є:

диференціація мінімальних тарифних ставок за видами виробництв, робіт і діяльності у виробничих галузях залежно від важкості праці, але не нижче встановленої державою мінімальної заробітної плати;

єдині для всієї території України мінімальні ставки компенсаційних доплат за роботу в несприятливих, шкідливих і небезпечних умовах праці, які диференціюються за видами і категоріями умов праці:

(Продовження на 10-й стор.).

ДЕКРЕТ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПРО ОПЛАТУ ПРАЦІ

(Продовження. Початок на 9-й стор.).

єдині тарифні умови оплати праці робітників і службовців за загальними (наскрізними) професіями та посадами;

взаємні зобов'язання сторін щодо виконання угоди. Предметом генеральної тарифної угоди можуть бути й інші питання оплати праці та соціальних гарантій працівників, які сторони переговорів вважають за необхідне внести до генеральної тарифної угоди, що не суперечать законодавству.

Стаття 25. Предмет галузевої, а також регіональної тарифної угоди, що укладається на комунальному рівні

Предметом галузевої, а також регіональної тарифної угоди, що укладається на комунальному рівні є:

єдині для підприємств відповідно галузі (підгалузі), території тарифна сітка робітників і шкали співвідношень мінімальних посадових окладів за групами посад керівників, спеціалістів і службовців або єдина відповідно галузева (підгалузева), територіальна тарифна сітка для всіх категорій працівників;

єдині для різних категорій працівників відповідно галузі (підгалузі), території мінімальні розміри доплат і надбавок, що враховують специфіку умов праці окремих професійних груп відповідно галузі (підгалузі), території;

взаємні зобов'язання сторін щодо виконання угоди. Предметом галузевої, а також регіональної тарифної угоди, що укладається на комунальному рівні, можуть бути й інші питання оплати, нормування праці та соціальних гарантій працівників, що не суперечать законодавству і нормам генеральної тарифної угоди, які сторони переговорів вважають за необхідне включити до галузевої, а також регіональної тарифної угоди, що укладається на комунальному рівні.

Стаття 26. Предмет тарифної угоди на виробничому рівні як складової частини колективного договору

Предметом тарифної угоди на виробничому рівні як складової частини колективного договору є:

форми і система оплати праці, що застосовуються для різних категорій та груп працівників;

мінімальна тарифна ставка, диференційована за видами і типами виробництв у межах рівнів, передбачених генеральною тарифною угодою для відповідних видів і типів виробництв галузі (підгалузі);

розміри тарифних ставок і посадових окладів за розрядами робіт і посадами працівників;

види і розміри доплат, надбавок, премій та інших заохочувальних і компенсаційних виплат і умови їх надання;

умови оплати праці за роботу в надурочний час, час простою, який мав місце не з вини працівника, при виготовленні продукції, що виявилася браком не з вини працівника, тощо;

взаємні зобов'язання сторін щодо виконання угоди. Предметом тарифної угоди на виробничому рівні як складової частини колективного договору можуть бути й інші питання оплати праці та соціальних гарантій працівників, що не суперечать законодавству і нормам генеральної, галузевої та регіональної тарифних угод, які сторони переговорів вважають за необхідне включити до тарифної угоди на виробничому рівні як складової частини колективного договору.

Стаття 27. Оплата праці за контрактом

Оплата праці за контрактом визначається угодою сторін і пов'язується з виконанням умов контракту, а на державних підприємствах — з урахуванням вимог статті 15 цього Декрету.

У разі найму працівника за контрактом власник або уповноважений ним орган може встановлювати за згодою працівника як передбачені у колективному договорі, так і індивідуальні умови оплати праці.

Стаття 28. Ведення колективних переговорів і підписання генеральної та галузевих тарифних угод

Порядок ведення колективних переговорів з питань розробки, укладання та внесення змін до генеральної та галузевої тарифних угод визначається сторонами переговорів.

Генеральна і галузева тарифні угоди підписуються повноважними представниками сторін.

Стаття 29. Реєстрація галузевих і регіональних тарифних угод

Галузева і регіональна тарифна угода, а також доповнення і зміни до неї набирають чинності після їх реєстрації Міністерством праці України.

Галузеві і регіональні тарифні угоди після їх реєстрації публікуються в офіційному органі Міністерства праці України і доводяться сторонами, що укладають угоди, відповідно до підприємств галузі, регіону та профспілкових органів.

Стаття 30. Правові умови укладання та дії тарифних угод

Порядок ведення колективних переговорів і укладання тарифних угод визначається цим Декретом, Кодексом законів про працю України та іншими актами законодавства.

На всіх рівнях колективних переговорів кожна сторона виділяє однакову кількість представників або представники сторін мають однакову кількість голосів.

Розбіжності, що виникають з питань укладання, зміни і виконання генеральної та галузевої тарифних угод, розглядаються узгоджувальною комісією. Порядок створення та діяльності комісії встановлюється сторонами.

Тарифні угоди, укладені відповідно до цього Декрету, мають силу міжгалузевих, галузевих і локальних нормативних актів, що регулюють трудові відносини і є обов'язковими як для сторін, які їх підписали, так і для органів, які вирішують колективні та індивідуальні трудові спори.

Норми генеральної, галузевої та регіональної тарифних угод діють безпосередньо і є обов'язковими для всіх членів сторін, що перебувають у сфері дії цих тарифних угод. Приймати рішення з питань оплати праці, що підпадають під договірне регулювання, поза межами тарифних угод заборонено.

Строки дії тарифних угод визначаються сторонами переговорів. Після закінчення строку дії тарифної угоди її норми продовжують діяти до укладення нової тарифної угоди.

Протягом дії тарифних угод, ніхто з представників сторін, що перебувають у сфері дії цих угод, односторонньо не може вимагати збільшення (зменшення) розміру оплати праці та пільг понад передбачені тарифною угодою.

Норми тарифної угоди не можуть погіршувати становище трудящих щодо розмірів і порядку надання гарантій та компенсацій порівняно з законодавством. Ті норми цих угод, що погіршують становище працівників порівняно з законодавством, вважаються недійсними.

Норми тарифної угоди виробничого рівня, що допускають рівень оплати праці нижчий від норм, визначених генеральною, галузевою або регіональною тарифною угодою, але не нижчий від державних норм і гарантій в оплаті праці, можуть застосовуватися тільки у разі, коли фінансові труднощі підприємства мають тимчасовий характер, на період їх подолання, але строком не більше шести місяців.

Розділ IV
ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 31. Оплата праці працівників, які виконують роботи (надають послуги), невластиві основній діяльності галузі (підгалузі)

Для найманих працівників підприємств, виробництв, цехів, дільниць та інших підрозділів, які виконують роботи (надають послуги), невластиві основній діяльності галузі (підгалузі), застосовуються умови оплати праці, визначені тарифними угодами по тих галузях (підгалузях), до яких ці підрозділи відносяться за характером виробництва.

Стаття 32. Оплата праці працівників загальних (наскрізних) професій і посад

Для найманих робітників і службовців загальних (наскрізних) професій і посад державних підприємств застосовуються єдині тарифні умови оплати праці, порядок встановлення яких визначається Кабінетом міністрів України.

Стаття 33. Оплата праці робітників бюджетних організацій та установ

Для робітників бюджетних організацій та установ застосовуються тарифні умови оплати праці, визначені тарифними угодами по тих галузях (підгалузях), до яких ці робітники відносяться за характером виконуваної роботи, а для робітників загальних (наскрізних) професій — відповідно до статті 32 цього Декрету.

Розділ V
ПРАВА ПРАЦІВНИКІВ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ТА ЇХ ЗАХИСТ

Стаття 34. Право працівника на оплату праці

Працівник має право на оплату своєї праці залежно від її результатів, складності і умов відповідно до актів законодавства і колективного договору на підставі укладеного трудового договору.

Розмір оплати праці може бути нижчим від встановленої державою мінімальної заробітної плати у разі невиконання норм виробітку, виготовлення продукції, що виявилася браком, простою та з інших причин, передбачених законодавством, які мали місце з вини працівника.

Забороняється будь-яке зниження розмірів оплати праці залежно від статі, віку, раси, національності, соціального й майнового стану, приналежності до громадських організацій та політичних партій, ставлення до релігії.

Стаття 35. Форми виплати заробітної плати

Заробітна плата виплачується у грошових знаках, що мають законний обіг на території України. Виплата у формі боргових зобов'язань і розписок або у будь-якій іншій формі забороняється.

Заробітна плата може виплачуватися банківськими чеками. Порядок виплати заробітної плати банківськими чеками встановлюється Кабінетом міністрів України за погодженням з Національним банком України.

Колективним договором може бути передбачено часткову виплату заробітної плати натурою (за цінами не нижче собівартості) в тих галузях або за тими професіями, де така виплата, що еквівалентна за вартістю оплаті праці у грошовому виразі, є звичайною або бажаною, за винятком товарів, перелік яких установлюється Кабінетом міністрів України.

Забороняється натуральна оплата праці у вигляді спиртних напоїв або наркотичних речовин.

Стаття 36. Строки, періодичність і місце виплати заробітної плати

Заробітна плата грошовими знаками виплачується працівникам регулярно в робочі дні в строки, встановлені у колективному договорі, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів.

Окремим категоріям працівників, оплата праці яких установлена на основі місячного обчислення, актами законодавства можуть бути встановлені інші строки виплати заробітної плати.

У разі коли день виплати заробітної плати збігається з вихідним або святковим днем, заробітна плата виплачується напередодні.

За особистою згодою працівника виплата заробітної плати може здійснюватися через установи банків, поштовими переказами на вказаний ними рахунок (адресу), з обов'язковою оплатою цих послуг за рахунок власника або уповноваженого ним органу.

Виплата заробітної плати грошовими знаками здійснюється за місцем роботи. Забороняється провадити виплату заробітної плати у магазинах роздрібної торгівлі, питних і розважальних закладах, за винятком тих випадків, коли заробітна плата виплачується працюючим у цих закладах особам.

Стаття 37. Заборона обмежень працівника вільно розпоряджатися своєю заробітною платою

Власникові або уповноваженому ним органу забороняється будь-яким способом обмежувати працівника вільно розпоряджатися своєю заробітною платою, крім випадків, передбачених законодавством.

Забороняються всі відрахування із заробітної плати, метою яких є пряма чи непряма сплата працівником власникові або уповноваженому ним органу (особі) чи будь-якому посередникові за одержання або збереження роботи.

Стаття 38. Обмеження розміру утримання із заробітної плати

Утримання із заробітної плати можуть провадитися тільки у випадках, передбачених законодавством.

При кожній виплаті заробітної плати загальний розмір усіх утримань не м же перевищувати двадцят відсотків, а у випадках, передбачених законодавством, — п'ятдесяти відсотків заробітної плати, що належать до виплати працівникам.

Обмеження, встановлеі частиною другою цієї статті, не поширюються на утримання із заробітної плати при відбуванні покарання у вигляді виправних робіт і при стягненні аліментів на неповнолітніх дітей.

Стаття 39. Заборона утримань із вихідної допомоги, компенсаційних та інших виплат

Не допускаються утримання із вихідної допомоги, компенсаційних та інших виплат, на які згідно із законодавством не звертається стягнення.

Стаття 40. Захист прав працівників у разі банкрутства підприємства

У разі банкрутства підприємства чи ліквідації його у судовому порядку у першу чергу виконуються зобов'язання перед працівниками такого підприємства щодо заробітної плати, яку вони повинні одержати за працю (роботу, послуги), виконану у період, що передував банкрутству чи ліквідації підприємства (за винятком повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду підприємства або виплат за акціями трудового колективу).

Стаття 41. Повідомлення працівників про умови оплати праці

При укладанні працівником трудового договору (контракту) власник або уповноважений ним орган доводить до його відома розміри, порядок і строки виплати заробітної плати, умови, згідно з якими можуть провадитися утримання.

Про запровадження нових або зміну діючих умов оплати праці в бік їх погіршення власник або уповноважений ним орган повідомляє працівників не пізніш як за два місяці до запровадження або зміни.

Стаття 42. Повідомлення працівників про розміри оплати праці та запис у платіжних документах

При кожній виплаті заробітної плати працівник має

(Закінчення на 11-й стор.).

ДЕКРЕТ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПРО ОПЛАТУ ПРАЦІ

(Закінчення. Початок на 9-й, 10-й стор.).

бути проінформований про такі дані, що належать до періоду, за який провадиться оплата праці:

а) загальна сума коштів на оплату праці з розшифровкою за видами виплат;

б) розміри і підстави утримань із заробітної плати;

в) суми коштів на оплату праці, що належать до виплати.

Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний забезпечити достовірний облік виконуваної працівником роботи і бухгалтерський облік витрат на оплату праці в установленому порядку.

Стаття 43. Відомості про оплату праці працівника

Відомості про оплату праці працівника надаються тільки у випадках, передбачених законодавством, або за згодою чи на вимогу працівника.

Стаття 44. Вирішення спорів з питань оплати праці

Спори з питань оплати праці розглядаються в порядку вирішення трудових спорів, установленому законодавством.

Розділ VI
РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Стаття 45. Реалізація державної політики щодо оплати праці

Реалізацію державної політики щодо оплати праці забезпечує Міністерство праці України, управління (відділи) праці та соціальних питань місцевих державних адміністрацій.

Міністерство праці України:

готує і подає до Кабінету міністрів України пропозиції про встановлення розміру мінімальної заробітної плати;

затверджує за дорученням Кабінету міністрів України і за погодженням з Міністерством фінансів України умови оплати праці, розмірів тарифних ставок і посадових окладів для працівників бюджетних установ і організацій;

установлює перелік загальних (наскрізних) професій та посад робітників і службовців;

готує пропозиції та матеріали до переговорів про укладання генеральної та галузевих тарифних угод;

веде реєстр галузевих і регіональних тарифних угод;

здійснює нагляд за додержанням чинного законодавства з питань оплати праці;

забезпечує розробку і введення Єдиної державної класифікації професій всіх категорій працівників, типових тарифно-кваліфікаційних характеристик професій робітників і посад службовців, інших методичних і нормативних матеріалів з питань нормування праці та організації її оплати;

подає підприємствам незалежно від форм власності організаційно-методичну допомогу з питань оплати праці.

Стаття 46. Контроль за додержанням тарифних угод

Контроль за додержанням тарифних угод на підприємствах усіх форм власності і господарювання здійснюють:

органи Міністерства праці України;

фінансові органи;

професійні спілки та інші органи, що представляють інтереси трудящих і власників як сторони тарифних угод.

Вищий нагляд за додержанням актів законодавства про оплату праці здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори.

Не допускається укривання від зазначених органів будь-якої інформації з питань оплати праці.

Стаття 47. Відповідальність за порушення законодавства про оплату праці

За порушення законодавства про оплату праці винні особи притягаються до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної та кримінальної відповідальності згідно із законодавством.

Стаття 48. Заключні положення

1. Початково тарифні угоди укладаються послідовно, починаючи з генеральної тарифної угоди.

2. Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний вести переговори з питань договірного регулювання оплати праці на виробничому рівні з профспілковими чи іншими уповноваженими трудовим колективом органами.

3. На державних підприємствах до укладення генеральної тарифної угоди та реєстрації галузевих тарифних угод застосовуються підвищені на коефіцієнти зростання розміру мінімальної заробітної плати державні тарифні ставки та схеми посадових окладів, що діяли до квітня 1991 року (без урахування компенсацій).

4. Зупиняється з 1 січня 1993 р. чинність:

абзаців сьомого і восьмого частини першої статті 52 Закону Української РСР «Про освіту» (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1991 р., № 34, ст. 451);

частини першої статті 14 Закону України «Про Державний бюджет України на 1992 рік» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р. № 35, ст. 513);

пункту «ж» частини першої статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я;

статті 28 Основ законодавства України про культуру (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 21, ст. 294);

пункту 9 статті 18 Закону України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 12, ст. 165);

пунктів 1, 3 і частини другої пункту 4 статті 19 Закону України «Про підприємства в Україні» стосовно державних підприємств (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 24, ст. 272; 1992 р., № 17, ст. 209);

статті 38 Закону України «Про власність» (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1991 р., № 20, ст. 249);

частини першої статті 95 та частин першої та другої статті 97 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375; 1991 р. № 23, ст. 267; 1992 р., № 17, ст. 209) стосовно державних підприємств.

5. Цей декрет набуває чинності з дня опублікування, за винятком частини третьої статті 17, що вводиться з 1 квітня 1993 року.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
31 грудня 1992 року

Декрет Кабінету міністрів України

ПРО ДОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН

З метою підвищення ефективності використання державного майна, зданого в оренду, та забезпечення прав громадян України на участь у приватизації майна державних підприємств Кабінет міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Установити, що орендна плата є фіксованим платежем, який орендар вносить орендодавцеві незалежно від наслідків господарської діяльності.

Розмір орендної плати визначається з урахуванням вартості орендованого майна.

2. Установити, що при передачі в оренду цілісних майнових комплексів підприємств, організацій, їх структурних підрозділів, а також нежилих приміщень орендодавець повинен одержати на це згоду органу, уповноваженого управляти відповідним державним майном, та погодити з ним істотні умови договору оренди.

3. Установити, що приватизація орендованого державного майна здійснюється на загальних підставах, передбачених законодавством України про приватизацію.

Рішення державного органу приватизації про приватизацію об'єкта оренди є підставою для припинення договору оренди.

4. Зупинити дію:

абзаца третього пункту 1 статті 4, абзаца п'ятого статті 5 (стосовно передачі в оренду окремого індивідуально визначеного майна, крім нежилих приміщень), абзаца першого пункту 1 статті 21, пункту 2 статті 24, абзаца другого пункту 1 статті 25 і статті 28 Закону України «Про оренду майна державних підприємств та організацій» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 30, ст. 416);

абзаца четвертого пункту 1 статті 15 і статті 17 Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 24, ст. 348; № 38, ст. 562);

абзаца п'ятого частини першої статті 11 Закону України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 24, ст. 350);

абзаців четвертого і п'ятого пункту 2.1, пункту 2.4, пункту 3 таблиці пункту 2.10, абзаців першого та сьомого пункту 2.11 у частині викупу державного майна, зданого в оренду з викупом, пункту 2.17 та пункту 2.18 Державної програми приватизації майна державних підприємств, затвердженої постановою Верховної Ради України від 7 липня 1992 р. (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 38, ст. 567).

5. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
15 грудня 1992 року

Декрет Кабінету міністрів України

ПРО ПІДВИЩЕННЯ МІНІМАЛЬНИХ РОЗМІРІВ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ І ПЕНСІЇ

Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Установити з 1 січня 1993 р. мінімальну заробітну плату і пенсію за віком у розмірі 4600 українських карбованців на місяць.

До мінімального розміру заробітної плати не включаються доплати, надбавки, премії та інші заохочувальні виплати.

2. Установити, що в 1993 році державні підприємства спрямовують кошти на оплату праці (як основну, так і додаткову) в розмірах не вище величини, розрахованої виходячи з середньої заробітної плати одного працюючого за 1990 рік, збільшеної у 57,5 раза, а по підприємствах, які перевищили цей розмір, — на рівні фактичної середньої заробітної плати, що склалася у листопаді 1992 року.

Сума перевищення вказаної розрахункової величини коштів на оплату праці вноситься підприємствами щомісяця до відповідних бюджетів у повному розмірі за рахунок прибутку, що залишається у їх розпорядженні.

3. Зупинити дію пункту 3 постанови Верховної Ради України від 16 листопада 1992 року «Про підвищення мінімальних розмірів заробітної плати і пенсії».

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
29 грудня 1992 року

Декрет Кабінету міністрів України

ПРО ПЕРЕЛІК МАЙНОВИХ КОМПЛЕКСІВ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, ЇХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА, ПРИВАТИЗАЦІЯ АБО ПЕРЕДАЧА В ОРЕНДУ ЯКИХ НЕ ДОПУСКАЄТЬСЯ

Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити переліки майнових комплексів державних підприємств, організацій, їх структурних підрозділів основного виробництва, приватизація або передача в оренду яких не допускається (додаються).

2. Приватизація або передача в оренду майнових комплексів чи відокремленого майна, які забезпечують діяльність Верховної Ради України, Президента України, Кабінету міністрів України, може провадитися тільки з дозволу зазначених органів. Відсутність дозволу є підставою для припинення договору оренди.

3. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України А. ЛОБОВ.

м. Київ,
31 грудня 1992 року

ПЕРЕЛІК

МАЙНОВИХ КОМПЛЕКСІВ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, ЇХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА, ПРИВАТИЗАЦІЯ ЯКИХ НЕ ДОПУСКАЄТЬСЯ

1. Майно органів державної влади і управління (крім зазначеного в статті 2 Декрету), майно Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Прикордонних військ, правоохоронних і митних органів.

2. Об'єкти Національного космічного агентства України при Кабінеті міністрів України.

3. Золотий і валютний фонди та запаси, державні матеріальні резерви.

4. Емісійна система, підприємства й установи, що забезпечують випуск та зберігання грошових знаків і цінних паперів.

5. Телевізійні та радіотрансляційні центри.

6. Підприємства геологічної, картографічної, гідрометеорологічної служби, служби контролю за станом навколишнього природного середовища.

7. Об'єкти освіти, фізичної культури, спорту і науки, що фінансуються з бюджету, а також підрозділи, технологічно пов'язані з навчальним та науковим процесами. Об'єкти освіти, фізичної культури і спорту, які належать підприємствам та відомствам, можуть приватизуватися за умови збереження їх призначення.

8. Об'єкти культури, ми-

(Закінчення на 12-й стор.).

ПЕРЕЛІК МАЙНОВИХ КОМПЛЕКСІВ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, ЇХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА, ПРИВАТИЗАЦІЯ ЯКИХ НЕ ДОПУСКАЄТЬСЯ

(Закінчення. Початок на 11-й стор.).

стецтва, архітектури, меморіальні комплекси, заповідники, парки тощо загальнонаціонального значення.

9. Об'єкти державних систем стандартизації, метрології та сертифікації продукції.

10. Підприємства по виготовленню та ремонту всіх видів зброї, підприємства, що виробляють вибухові, сильнодіючі речовини та проводять буропідривні роботи.

11. Підприємства по випуску наркотичних, бактеріологічних, біологічних, психотропних, сильнодіючих хімічних та отруйних засобів.

12. Крематорії і кладовища.

13. Автомобільні шляхи загальнодержавного користування.

14. Метрополітени, міський електротранспорт.

15. Магістральні лінії електропередачі, нафто- і газопроводи, трубопровідний транспорт.

16. Об'єкти інженерної інфраструктури та благоустрою міст, включаючи мережі, споруди, устаткування, які пов'язані з виробництвом і постачанням споживачам води, газу, тепла, а також відведенням і очисткою стічних вод.

17. Меліоративні та захисні споруди і водосховища.

18. Транспортні засоби спеціального призначення.

19. Підприємства, що виготовляють спирт, вина і лікеро-горілчані вироби.

20. Протирадіаційні споруди.

21. Хлібоприймальні і хлібозаготівельні підприємства.

22. Портові споруди, навчальний та гідрографічний флот, судноплавні інспекції.

23. Полігони, будови, споруди та устаткування для захоронення твердих промислових і побутових відходів, скотомогильники.

24. Підприємства з лісовідновлення, лісорозведення та охорони лісу.

25. Рибокомбінати.

26. Підприємства соляної промисловості.

27. Київське виробниче об'єднання «Ізумруд» та Вінницький завод «Кристал».

ПЕРЕЛІК майнових комплексів державних підприємств, організацій, їх структурних підрозділів основного виробництва, передача в оренду яких не допускається

1. Радіотелевізійні передавальні центри та об'єкти, що становлять загальнодержавну систему зв'язку, а також об'єкти, що забезпечують зв'язком органи законодавчої та виконавчої влади.

2. Магістральні лінії електропередачі, магістральні трубопроводи.

3. Магістральні залізниці, автомобільні шляхи державного значення, метрополітени.

4. Водосховища і водогосподарські канали комплексного призначення, міжгосподарські меліоративні системи, гідротехнічні захисні споруди.

5. Об'єкти Національного космічного агентства України при Кабінеті міністрів України.

6. Гідро- і атомні електростанції.

7. Протирадіаційні споруди.

8. Майнові комплекси, що забезпечують постійне розміщення і зберігання державних резервів і мобілізаційних запасів.

9. Пенітенціарні заклади.

10. Кладовища, крематорії.

ДЕКРЕТ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПРО ПРИВАТИЗАЦІЮ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Сільським, селищним міським Радам народних депутатів забезпечити передачу протягом 1993 року громадянам України у приватну власність земельних ділянок, наданих їм для ведення особистого підсобного господарства, будівництва і обслуговування житлового будинку і господарських будівель (присадибна ділянка), садівництва, дачного і гаражного будівництва, у межах норм, установлених Земельним кодексом України.

Забороняється передача у приватну власність земельних ділянок на територіях зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2. Установити, що передача громадянам України безплатно у приватну власність земельних ділянок для цілей, вказаних у статті 1 цього Декрету, провадиться один раз, про що обов'язково робиться місцевими Радами народних депутатів відмітка у паспорті або документі, який його замінює.

3. Право приватної власності громадян на земельні ділянки, передані їм для цілей, передбачених статтею 1 цього Декрету, посвідчується відповідною Радою народних депутатів, про що робиться запис у земельно-кадастрових документах, з наступною видачею державного акта на право приватної власності на землю.

4. Установити, що громадяни України мають право продавати або іншими способами відчужувати земельні ділянки, передані їм для цілей, вказаних у статті 1 цього Декрету, без зміни їх цільового призначення.

Договір купівлі-продажу або іншими способами відчужування земельної ділянки посвідчується у нотаріальному порядку і реєструється у сільській, селищній, міській Раді народних депутатів, на території якої розташована земельна ділянка.

Продаж земельної ділянки провадиться за ціною, встановленою угодою сторін, але ця ціна не може бути меншою за нормативну ціну землі.

Ціна земельної ділянки за договором купівлі-продажу є підставою для сплати державного мита, а також для розрахунків при заставі земельної ділянки.

5. Виконавчим комітетам місцевих Рад народних депутатів вирішити питання кадрового забезпечення виконання Декрету.

6. Зупинити дію частини другої статті 17 і статті 23 Земельного кодексу України щодо власників земельних ділянок, визначених статтею 1 цього Декрету.

7. Контроль за виконанням Декрету покласти на місцеві державні адміністрації.

8. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України
Л. КУЧМА
Міністр Кабінету міністрів України
А. ЛОБОВ

м. Київ,
26 грудня 1992 року

ДАЛЕКО ВІД ОСНОВНОЇ ТЕЧІЇ ДРЕЙФУЄ НАУКА УКРАЇНИ

У жовтні цього року один з найпопулярніших американських журналів «Science» видрукував статтю свого кореспондента Стівена Дікмана, яка побачила світ після його двотижневої поїздки по нашій країні.

Пропонуючи увазі читачів передрук з цього видання, переконані, що багатьом з нас іноді дуже корисно подивитися на себе очима стороннього. А може, й зробити відповідні висновки.

Після розвалу Радянського Союзу західні вчені намагалися з'ясувати в Москві, що саме Захід мусить робити, щоб допомогти вижити вченим. Але, демонструючи свій альтруїзм у Москві, Захід не помічає бідування вчених України — другої за величиною держави, що входила до складу колишнього Радянського Союзу і має велику й активну громаду науковців, які нині дуже стурбовані тим, що ніхто, включаючи колег з Росії, не помічає їхніх проблем.

— **Дивне нерозуміння Заходу, — каже Олег Кришталь з київського Інституту фізіології, один з найбільш цитованих науковців колишнього Радянського Союзу, — того, що Україна, забута науковим світом, незабаром може стати «інтелектуальною пустелею».**

В Україні, такі ж економічні проблеми, як і в Росії, але її політична стара гвардія демонструє більше винахідливості для самозбереження, аніж консерватори в Москві. Поряд з традиційною ізоляцією з боку Заходу Україна більше, ніж раніше, відрізана ще й від Москви — основної течії наукових ідей. Це вкрай негативно позначається на результатах науково-дослідних робіт в Україні.

Розташована на південь від Росії, межуючи з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією, Україна має майже стільки ж населення, як і Сполучені Штати на Захід від Скелястих гір і територію, яка дорівнює за розмірами Каліфорнії та Орегону разом узятим. Економічні труднощі у цій великій країні впадають у вічі. Міста тут перенаселені й брудні. В сільській місцевості, де живе дві третини населення, часто немає навіть елементарних ознак сучасного життя, а саме: асфальтованих доріг, каналізації і водогону.

Ці проблеми відтіснили науку на другий план. «Тепер не час для науки. **Вона повинна зачекати», — каже фізик Ігор Юхновський, донедавна голова постійної парламентської Комісії з питань освіти і науки.**

Астрономічні ціни залишають науковцям мало часу на власне науку. Вся енергія і зусилля йдуть на розв'язання проблем повсякденного життя. **Зарплати такі, що «лише дозволяють не голодувати», — каже Кришталь.** Серед майже 40 тисяч учених, які працюють в Академії наук України, багато дослідників з фундаментальних наук. **«І хоч український уряд ще забезпечує Академію на 85 відсотків від того, що вона одержувала раніше, — пояснює її віце-президент фізик Віктор Бар'яхтар, — ціни через рік після проголошення незалежності виросли більш як на 400 відсотків».**

Різкий розрив зв'язку з Москвою викликав появу специфічних проблем для України. Виявляється, Москва була каналом, через який надходило все, що потребувала і потребує наукова Україна: доступ до журналів, контакти з Заходом і особливо валюта. Майже половина наукового бюджету України поповнювалась за рахунок військових контрактів. Це мільйони доларів, які Україна не може нині виділити із власного бюджету. Сьогодні тверда валюта не доступна науковим організаціям України.

Якщо раніше Росія допомагала, то тепер вона конкурує за іноземні джерела фінансування і, як кажуть деякі українські вчені, монополізує контакти між колишнім Радянським Союзом і Заходом.

Учені, які працювали певний час за кордоном, твердо переконані: для порятунку української науки потрібна кардинальна реформа. **Олександр Демченко, біохімік з Києва, який працював у державному університеті Флориди, друкував свої праці в західних журналах. «Ми розуміємо, що країні тяжко, і не просимо багато, — каже він. — Але ж навіть ті копійки, що доходять до нас, розподіляються без урахування наукових досягнень. І це пригнічує нас найбільше».**

Нині академічною наукою в Україні керує національна Академія наук, і вона, **за словами Кришталя, «порядкує, як колишня імперська академія, лише з невеликими змінами».**

Одна з найрадикальніших пропозицій, яка допоможе підняти українську науку, — умовити «безплідних» науковців залишити Академію, зберігши таким чином фінансування тим, небагатьом, що працюють на сучасному рівні. **Сергій Гершензон, 86-річний корифей молекулярної генетики, каже, що 30—50 відсотків академічних науковців потрібно звільнити негайно, особливо в галузі біології. Кришталь йде навіть далі: «Три чверті промисловості країни збанкрутували, але нині всі, хто там працював, щодня все ще ходять на роботу. Така ж ситуація і в науці».**

Однак радикальні зміни малоймовірні.

Спроби реформ в Україні до цього часу були невдалими. Одним з перших рішень нового уряду стало створення Державного комітету з науки та технологій, щось на зразок міністерства науки, паралельного до Академії. Але Академія зберігає повну автономію від Комітету, має і власний бюджет. Саме тому нова наукова структура може зробити небагато.

Спроби розпочати зміни знизу також не вдалися.

Одні й ті ж люди в Академії наук України видають журнали, очолюють наукові ради з різних галузей і присуджують вчені ступені. Якщо хтось з них вирішить, що ви небажані, вам буде зле.

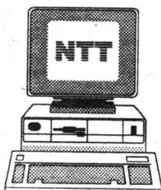
Психологія змінюється дуже важко, і це яскраво демонструє досвід американського консультанта, який постійно буває в Києві. **«Перебування роками в системі з постійними нестатками примушує українців думати, що якщо вони одержали продукт, то він має бути проданий, — пояснює Циглер. — Я чув, що в Академії наук України працює 72 тисячі науковців, 62 тисячі з яких намагалися мені продати свої ідеї. 80 відсотків з них мають ідеї, конкурентоспроможні лише в їхній уяві, оскільки ці вчені не знають ринку. І лише у 5 відсотків — добрі сучасні наукові ідеї».**

«Незважаючи на всі психологічні й інші проблеми, західна оцінка наукових робіт має принести багато користі, — каже Демченко. — Це примушує задуматись над тим, що все-таки являє собою справжня наука». Але постає запитання: якщо нарешті в цю країну прийдуть реформи, то чи залишиться тут ще хоч один компетентний учений?

Переклад з англійської.

NTT

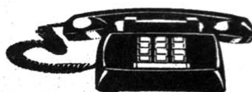
КОМПЬЮТЕРЫ для Украины

Цена определяется избранной заказчиком конфигурацией. Поставка выполняется по факту оплаты со склада в г. Киеве.

Обеспечивается гарантийное сопровождение и ремонт.

представительство в УКРАИНЕ:

440-65-04 - служба информации
440-31-77 - отдел сбыта
440-46-66 - сервисный центр

252060, КИЕВ-60,
ул. Вавиловых, 15
/конечная остановка тролейбусов № 16,22/

Фірма «Геката»: автовідповідачі, калькулятори, телефакси, шкіряні куртки, пуховики, жіночі пальта, спортивні костюми, взуття, білизна, джинси, чоловічі костюми.
Оптова торгівля.
Оплата у купонах.
Телефони у Києві: 274-39-88, 221-77-80, 221-77-84, 274-20-66.

Організація реалізує зі складу в КИЄВІ

ПЕРСОНАЛЬНІ КОМП'ЮТЕРИ

IBM PC AT 286/287 16 МГц (Німеччина) і IBM PC AT 386 SX 25 МГц (США) (2)42)3.5",5.25") з монітором VGA або SVGA, мишею, широким принтером CPF 136 або MICROLINE 183 (JAPAN).

Телефон у Києві: (044) 274-50-16 (з 10-ї до 19-ї).

Організація реалізує НОВІ АВТОМОБІЛІ ВАЗ 2121 і ВАЗ 2108. Оплата за безготівковим розрахунком.
Телефону Києві: (044) 274-50-16.

Організація придбає або обміняє: принтери, монітори, сопроцесори, комплектуючі для IBM-сумісних комп'ютерів.
Форма оплати — будь-яка.
Телефон (044) 440-22-22.

Реалізую високоякісного черв'яка каліфорнійського гібрида.
Телефон:
(044) 272-39-20.

Торговый дом «Жизнь и деньги»

ПРИНИМАЕТ ЗАЯВКИ

на реализацию или приобретение необходимого Вам товара.
Мы работаем на 4-х рынках:

— товарно-сырьевом,
— кредитном,
— недвижимости,
— информационном.

Образцы Вашей продукции могут быть представлены на постоянно действующей выставке Торгового дома.

Переводим деньги из России на Украину.

При заключении сделок процент оплаты услуг Торгового дома наши клиенты устанавливают сами!

Звоните: 21-78-73, 21-97-35, 21-76-76, 21-24-25. факс: 21-22-66.

Мы ждём Вас: г. Харьков, 310050, пр. Московский, 75.

Спільне українсько-німецьке підприємство TDS

Гарантовані поставки сучасної електронної техніки безпосередньо від фірм-виробників: висока якість, сервіс, надійність!

На замовлення споживачів точно у строк, визначений контрактом, ми постачаємо:

1. Персональні комп'ютери:

Тип комп'ютера	Сопроцесор	ОЗУ	НЖМД	Дисководи	ЦІНА (долари США)
PC AT 286-20	2C87-20	2 Мб	42 Мб	1,2 Мб	790
PC AT 386SX-25	3C87SX-25	2 Мб	80 Мб	1,44 Мб 1,2 Мб	1050
PC AT 386SX-33	3C87SX-33	2 Мб	80 Мб	1,44 Мб 1,2 Мб	1100
PC AT 386DX-40	3C87DX-40	4 мб	120 Мб	1,44 Мб	1500

Усі комп'ютери комплектуються моніторами Супер VC-A, мишею і клавіатурою (рос.-лат. 101 кл.). Можлива зміна конфігурації за бажанням замовника.

2. Комплектуючі блоки і вузли для складання комп'ютерів методом «викруткової технології», периферійне обладнання і окремі електронні компоненти — за мінімальними цінами у ВКВ. Обсяг контракту — не менш як 15 тисяч доларів США.

3. Аудіо- і відеотехніку останніх моделей від провідних фірм США, Японії, Кореї і Західної Європи: відеомагнітофони і відеоплеєри, відеокамери, телевізори, проекційні телевізійні системи, музичні центри і стереоапаратура, обладнання для студій звукозапису і центрів кабельного телебачення. Обсяг контракту — не менш як 25 тисяч доларів США.

Щодо питань закупівлі і укладання контрактів просимо звертатися до САЛОНУ-МАГАЗИНУ ПІДПРИЄМСТВА: м. КИЇВ, БУЛЬВАР ЛЕНІНА, 19 (пл. КОСМОНАВТІВ, м-н «УЧТЕХПРИЛАД»);

— ЗА ТЕЛЕФОНАМИ СЛУЖБИ ІНФОРМАЦІЇ (044) 272-23-02, 272-23-64.

ХАРКІВСЬКИЙ ЗАВОД «КОНДИЦІОНЕР»

пропонує обладнання, яке допоможе створити у ваших приміщеннях відповідні технологічні і комфортні умови для виробництва та відпочинку.

Пропонований асортимент:

— кондиціонери промислові продуктивністю щодо повітря від 10 до 315 тис. м³/год., а також окремо секції кондиціонерів і запчастин;

— градирні форсункові вентиляторні з продуктивністю щодо води від 10 до 80 м³/год. з перепадом температур води не нижче 4° С;
— вентиляційне обладнання для цегельних заводів;
— фільтри повітряні;
— спецвентилятори для хімічних виробництв і димососи;
— стаціонарні установки для вентилювання сіна;
— теплоутилізатори продуктивністю від 10 тис. м³/год. до 250 тис. м³/год., як з проміжним, так і без проміжного теплоносія.

Спеціалісти заводу подадуть допомогу в доборі обладнання, оформленні договору, в разі потреби проведуть монтажні або шеф-монтажні пуско-налагоджувальні роботи щодо систем кондиціонування повітря і градирнях.

Наші реквізити:

Поштова адреса: Україна, 310044, м. Харків, Московський проспект, 257.

Телеграфна адреса: Харків «Клімат».
Телетайп: 125168 «Клімат».
Телефакс: 92-12-91
Телефон: 92-10-94 — управління маркетингу, код 0572.

Український концерн спільних підприємств

Наші рішення — Вашим проблемам

МП «Віола» реалізує зі складів у м. Дніпропетровську, м. Новомосковську автопокришки таких розмірів:
240×508, 260×508, 280×508, 320×508, 33.00×51Ф90А, 8. 15×15, 6.50×10, БЛ-165/70R-13, БЛ-175/70R-13, 6. 45×13, 21.00×33, 15. 5×38, 300×508.

Форма оплати будь-яка. Телефони для довідок: (8-0562) 47-19-95, 46-90-92.

VABANK ВАБАНК VABANK ВАБАНК VABANK ВАБАНК VABANK

ПАНОВЕ!

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК

11 лютого збирає Загальні Збори акціонерів і в зв'язку з цим публікує довідкові дані про свою діяльність

VABANK БАНК

Ті, хто пішли в ВАбанк, за півроку втроє збільшили вкладений капітал

ВАбанк створений недержавним капіталом, зареєстрований 2 липня 1992 року, першу банківську операцію здійснив через 11 днів після реєстрації.

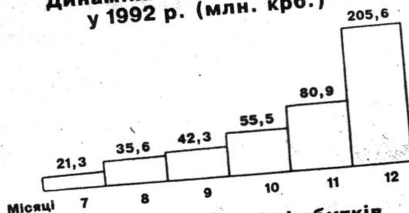
Сьогодні ВАбанк має 52 акціонера, обслуговує 172 підприємства і організації ЗА НАЙМЕНШИМИ РОЗЦІНКАМИ, надає кредит за НАЙНИЖЧИМИ ПРОЦЕНТНИМИ СТАВКАМИ в м. Києві.

З метою залучення іноземних інвестицій в українську економіку ВАбанк формує портфель проектів валютно-зворотніх виробництв, які кредитуватиме на пільгових умовах. ЗАПРОШУЄМО ПІДПРИЄМЦІВ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА!

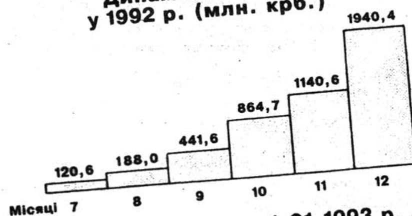
ВАбанк вже надав доручення на створення філій у містах Рівне і Владивосток.

МИ З УВАГОЮ РОЗГЛЯНЕМО БУДЬ-ЯКІ ПРОПОЗИЦІЇ щодо розвитку мережі філій і представництв ВАбанку в Україні та за її межами.

Динаміка статутного фонду у 1992 р. (млн. крб.)

Динаміка активів у 1992 р. (млн. крб.)

Рахунок прибутків і збитків на 1.01.1993 р. (млн. крб.)

ДОХОДИ:	184,8
– від процентів	2,3
– від комісії	0,4
– інші	187,5
СУМА ДОХОДІВ	
ВИТРАТИ:	
– сплачені проценти по вкладах	18,1
і депозитах	
– сплачені проценти за кредитні ресурси, одержані від інших	76,9
банків	15,4
– інші витрати	110,4
СУМА ВИТРАТ	77,1
ПРИБУТОК	

- Приведений статутний фонд – 25,3 млн. крб.
- Прибуток, що сплачується акціонерам – 13 млн. крб.
- Дивіденди – 51.4 % річних
- Коефіцієнт ефективності – 213 %

Баланс ВАбанку на 1.01.1993 р. (млн. крб.)

АКТИВ	
– кошти на резервному рахунку у Національному банку України	68,4
– кореспондентський рахунок у Національному банку та інші	522,6
активи	1315,4
– надані кредити	
– основні кошти та інше майно	34,0
банку ВСЬОГО	1940,4
ПАСИВ	232,9
– статутний фонд і резерви	
– розрахункові і поточні рахунки	370,5
клієнтів	
– строкові вклади і депозити	152,0
клієнтів	1045,0
– міжбанківські кредити	140,0
– інші пасиви ВСЬОГО	1940,4

ВАбанк продовжує продаж акцій на пред'явника номінальною вартістю 100 000 карбованців

Збори відбудуться у Києві у готельному комплексі «Русь-інтурист», вул. Госпітальна, 12.

Запрошуємо до співробітництва і гарантуємо високу якість обслуговування

252054, м. Київ, вул. Павлівська, 4–8, тел.: 216-00-35, факс: 216-00-33

ПОНЕДІЛОК

18 січня

I ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Естрадна програма.
9.25 Худ. фільм «Небеса обітовані».
11.25 Док. телефільм «Спорт мужніх».
11.35 ТБ-шанс.
12.00 УТН.
12.10 Кінопроба. Телегра.
16.00 УТН.
16.10 Мультфільми «Жили собі думки», «Колосок».
16.35 Харків у житті М. Лисенка.
17.30 Телетехнотека.
17.50 Давня архітектура Одеси.
18.30 Вервиця.
19.00 УТН.
19.20 Творче об'єднання «Громада», представляє: «Понеділок — день важкий», «Україна 1917—1920».
20.15 З музичної колекції Розумовських.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.20 Акценти.
21.40 Чарівний промінь.
22.25 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 1 серія.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 «Вук». Мультфільм. 1 серія.
15.50 Доки горить свічка.
16.15 Асоціація дитячого телебачення.
16.45 Технодром.
17.00 Новини.
17.25 НЕП.
18.00 Зоряна година.
18.40 Гол.
19.10 Прем'єра худ. телесеріалу «Дрібниці життя». 16 серія.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Худ. фільм «Діамантова рука».
«Нова студія» представляє:
22.15 Бомонд.
22.30 Життєпис.
23.20 Однак.
23.30 Дивіться, хто пішов.
23.50 Джейм-сейшн. У перерві 23.00 Новини.
0.30 «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Двадцяте століття починається». 1 серія.

II ПРОГРАМА УТ, III ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

10.00 «К-2» представляє: «Мелодії білої ночі». Худ. фільм.
12.30 Мульти-пульти.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Реклама.
13.30 «Па-де-де під артобстрілом». Док. фільм.
14.00 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
15.00 Становлення бізнесу. Початок.
15.30 Там-там-новини.
15.45 Студія «Рост». 15-річний капітан.
16.15 ТрансРосефір. Відображення.
17.05 Давайте з'ясуємо.
17.20 Золотий переріз.
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Бізнес в Росії.
18.45 Київська панорама.
19.05 Візитка. Катерина Вороненко.
19.10 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 «Зустрічі з Висоцьким». Які ми?
20.45 «Іновація: Діабет-вбивця» (Уорлднет, США).
21.15 Худ. фільм «Пройдисвіти з 101 автостради».
22.40 Фортуна. Комерційний огляд.
22.50 Візитка.
22.55 «Хтось — це називає джаз...». (Уорлднет. США).
23.30 Національний чемпіонат України з баскетболу. «Сталь» (Дніпропетровськ) — «Медін» (Донецьк). 2 тайм.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

14.00 Худ. фільм «Фініст — Ясний Сокіл».
15.20 Мультфільм.
15.30 Худ. фільм «Золотий поїзд».
19.20 Худ. фільм «Спортлото-82».
20.55 Мультфільми.
21.05 Відеомузика.
21.20 Худ. фільм «Брудні танці».

ВІВТОРОК

19 січня

I ПРОГРАМА УТ

7.00 З сьомої до восьмої.
8.00 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 1 серія.
9.40 Чарівний промінь.
10.25 Телефільм «Гердан для моєї дружини» («Укртелефільм»).
10.35 Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Алгоритми роботи з табличними величинами.
11.05 Доброго вам здоров'я. Метод дихання за Бутейком.
11.40 Льодові мініатюри.
12.00 УТН.
12.10 Багатосерійний худ. телефільм «Бодетаун». 45 серія.
12.35 Вервиця.
16.10 Фант-лото «Надія».
17.35 Освітній канал «Наша мова». Історія України. Данило Галицький — політичний діяч, дипломат, полководець.
18.15 Співець запорозького козацтва. Д. Яворницький.
18.50 Вперше на екрані УТ. Фільм-монолог «Молитва до мови».
19.20 Побут і звичаї українського народу. Водохрещення.
19.45 У храм, по свячену воду.
20.15 Адажіо.
20.35 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.20 Спорткур'єр.
21.35 Україна і світ.
21.55 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 2 серія.
23.05 Пісні пана Степана.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 Подивись, послухай...
8.40 Марафон-15.
9.30 Співає В. Готовцева.
9.50 Гол.
10.25 «Дрібниці життя». Худ. телесеріал. 16 серія.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Двадцяте століття починається». 1 і 2 серії.
13.50 «Автомобіль кота Леопольда». Мультфільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Діловий вісник.
14.40 Світ грошей Адама Сміта.
15.10 Блокнот.
15.15 «Вук». Мультфільм. 2 серія.
15.50 Запрошення до танцю.
16.10 Завжди з вами.
16.40 Як досягти успіху.
17.00 Новини.
17.25 Телерадіоканал «Останкіно» представляє.
17.50 Ліван сьогодні.
18.05 Прем'єра худ. телефільму «Повернення в Едем» (Австралія).
18.55 Тема.
19.45 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Сузір'я «Ніки». Урочиста церемонія вручення професійних кінематографічних призів.
23.10 Новини.
23.30 Можливе все.
0.00 Минуле.
0.40 «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Двадцяте століття починається». 2 серія.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

10.30 Дивись на мене, як на рівного. Про І Всеросійський фестиваль творчості інвалідів.
11.00 Худ. телефільм «Іможен». 3 серія.
12.25 Мульти-пульти. «Як дід за дощем ходив».
12.40 Селянське питання.
13.20 Реклама.
13.30 «Відкритий світ» представляє: «Дорогами Азії».
14.00 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
15.00 Телебіржа.
15.30 Там-там-новини.
15.45 ТрансРосефір.
16.30 Чужого горя не буває.
17.00 Казки для батьків. Народження дитини.
17.30 Аз'єсмь.
18.00 Кіпрас Мажейка. Репортажі з «Малої Європи».
18.45 Київська панорама.
19.05 «Хіала» інформує.
19.15 Телефільм «Яворівська забавка».
19.25 Прем'єра телефільму «Санта-Барбара». 121 серія.
20.15 Для дітей. Худ. фільм «Різдвяні пригоди Бенджі» (США).
20.45 Національний чемпіонат України з баскетболу.
21.20 Танцює Т. Таякіна.
21.35 Нокаут. Бокс і кікбоксинг.
22.25 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
23.10 Арт-обстріл.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

10.00 Мультфільми.
11.30 Худ. фільм «Забута мелодія для флейти».
13.50 Відеомузика.
19.05 Худ. фільм «Неймовірні пригоди італійців в Росії».
20.50 Мультфільми.
21.05 Худ. фільм «Назад в майбутнє».
22.50 Відеомузика.

СЕРЕДА

20 січня

I ПРОГРАМА УТ

7.00 З сьомої до восьмої.
8.00 Свічадо.
8.50 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 2 серія.
10.05 І природа, і доля. Фольклорна програма.
10.35 Шкільний екран. 8 кл. Українська література. Розвиток мовлення. Відгук про документальний фільм.
11.10 Пісня на біс. Музичний додаток до «Каналу «Д».
12.00 УТН.
12.10 Худ. телефільм «Бодетаун». 46 серія.
12.35 Наше коло.
16.00 УТН.
16.10 Для дітей. Студія «Підліток».
17.10 Релігійно-освітня програма.
17.50 Місто світлих вод. Музична програма.
18.40 Док. телефільм «Невидимий альбом».
19.00 УТН.
19.20 Урядовий вісник.
19.50 Романси на вірші Л. Костенко виконує В. Мельничук.
20.15 Естрадний калейдоскоп.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 УТН.
21.20 Спорткур'єр.
21.30 Акценти.
21.50 Молодіжна студія. «Фантон».
22.35 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 3 серія.
23.40 Музичний фільм «Джазмен».

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 «Крокодил Гена». Мультфільм.
8.40 «Інколи обманливою буває сивина».
9.05 У світі тварин (з сурдоперекладом).
9.45 Вперше на телеекрані. Худ. фільм «Біля витоку днів».
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Служниця». Худ. телефільм.
11.55 Студія «Око» представляє док. телефільм «Жили собі. Розповідає Віктор Шкловський». Фільми 1 і 2.
13.50 Мультфільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Мультфільм.
15.35 Наш музичний клуб.
16.15 Прем'єра мультфільму «Літаючий дім» (США).
16.45 Технодром.
17.00 Новини.
17.30 ...Народжуємося випадково, вмираємо закономірно. Про проблеми дитинства.
18.00 Худ. телефільм «Повернення в Едем» (Австралія).
18.50 Мініатюра.
19.00 Чорта з два. ТБ розслідування.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Репортаж ні про що.
20.55 Худ. фільм «Біля витоку днів».
22.00 Авторська програма Ю. Панича «Шлях додому». Частина 4. «Мости».
23.00 Новини.
23.25 Нічний біатлон.
0.10 «Служниця». Худ. телефільм.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

10.05 Арт-обстріл.
11.05 Худ. телефільм «Санта-Барбара». 121 серія.
11.55 Пілігрим.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Реклама.
13.30 Ось козаки йдуть...
14.00 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
15.00 Сигнал.
15.15 Мульти-пульти.
15.30 Там-там новини.
15.45 Студія «Рост». Кенгуру.
16.15 ТрансРосефір. Далекий Схід.
17.00 Християнська програма.
17.30 «Друге народження». Ярославський художній музей.
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Співає Павло Титов.
18.25 Вечірні мелодії.
18.45 Київська панорама.
19.05 «Хіала» інформує.
19.15 Телефільм «Компас у морі професій».
19.25 Вечір Ен-Бі-Сі на Російському телебаченні. «Отруйний плющ». Кінокомедія.
21.00 Церемонія інагурації президента США Б. Клінтона.
21.55 Баскетбол. Кубок Європи. «Будівельник» (Україна) — «Хапоель» (Ізраїль).
23.15 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

14.00 Мультфільм. «Принцеса підводного царства».
15.05 Відеомузика.
15.15 Худ. фільм «Датч».
16.55 Музична пауза.
19.10 Мультфільм.
19.20 Худ. фільм «Назад в майбутнє-2».
21.05 Відеомузика.

ЧЕТВЕР

21 січня

I ПРОГРАМА УТ

7.00 З сьомої до восьмої.
8.00 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 3 серія.
9.10 Ян Табачник у себе вдома. Музична програма.
9.50 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
10.55 Циркова програма.
12.00 УТН.
12.10 Худ. телефільм «Бодетаун». 47 серія.
12.35 Літературна карта України. Микола Зеров.
16.00 УТН.
16.10 Для дітей. «Танцюйте з нами».
16.40 Освітній канал. Фізико-математична школа. Українська література. В. Стефаник. «Камінний хрест».
17.45 Зірки балету. К. Максимова та В. Васильєв.
18.00 Живе слово. Є. Маланюк. Передача 1.
18.30 Для дітей. Худ. фільм «Різдвяні пригоди Бенджі» (США).
19.00 УТН.
19.20 Право. Телерадіоканал.
19.50 «Золоті ворота». «Історія України» М. Грушевського.
20.20 Яблуко спокуси. Конкурсно-розважальна програма.
20.50 На добраніч, діти.
21.00 УТН.
21.20 Спорткур'єр.
21.35 Кришталеві дзвони. Музична програма.
22.15 Молодіжна студія «Гарт».
23.15 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 4 серія.
0.25 УТН.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 Мультфільм.
8.30 «Про кота». Худ. телефільм.
9.40 ...До шістнадцяти і старші.
10.20 Концерт з творів А. Вівальді.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Хатина дядька Тома». Худ. фільм (США).
13.10 «Дайте мені співати». Худ. телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 «Про кота». Худ. телефільм.
16.20 ...До шістнадцяти і старші.
17.00 Новини.
17.25 Правителі Росії: обличчя і відображення.
18.05 Худ. телефільм «Повернення в Едем» (Австралія).
18.55 Портрет на тлі. В. Каданников, директор ВАЗ.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Лотто «Мільйон».
21.10 В. Крайнев і його друзі запрошують. У перерві — 23.00 Новини.
23.50 Радіо «Труба».
0.20 «Дайте мені співати». Худ. телефільм.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

10.00 Телекросворд.
10.35 Золота шпора.
11.05 Худ. фільм «Йолки-палки».
12.30 Мульти-пульти.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Реклама.
13.30 Ностальгічні посиденьки.
14.00 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
15.00 Становлення бізнесу.
15.30 Там-там новини.
15.45 Мульти-пульти.
16.15 ТрансРосефір. До Москви — далеко...
17.00 М-трест.
17.15 Опозиція.
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Спортивна програма.
18.45 Київська панорама.
19.05 В. Степурко. Вокальний цикл «Дерево пізнання».
19.20 Реклама.
19.25 Худ. телефільм «Санта-Барбара». 122 серія.
20.15 Хроно. У світі авто- і мотоспорту.
20.50 Спеціальний комерційний вісник.
21.00 Вітчизна моя. Провінційні листи.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Зірки говорять.
22.25 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
23.10 Конферансейшн. Музично-розважальна програма.
0.10 Волейбол. Кубок європейських чемпіонів.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

11.20 Мультфільми.
11.40 Худ. фільм «Вокзал для двох».
19.20 Мультфільм.
19.30 Худ. фільм «Назад в майбутнє-3».
21.25 Відеомузика.
21.40 Худ. фільм «Голуба сталь».

П'ЯТНИЦЯ

22 січня

I ПРОГРАМА УТ

7.00 З сьомої до восьмої.
8.00 Фільм-балет «Роздум».
8.20 Літературна класика на екрані. Худ. телефільм «Морський вовк». 4 серія.
9.30 Мультфільм «Від казки до казки».
10.35 Шкільний екран. 10 кл. Електричне поле.
11.10 Л. Енгібаров у телефільмі «Клоун з осінню у серці».
12.10 Худ. телефільм «Бодетаун». 48 серія.
16.10 Мультфільм «Острів капітанів».
16.40 Молодіжний фестиваль популярної музики «Вітер зі сходу». Частина 2.
17.20 Живе слово. Є. Маланюк. Передача 2.
17.50 На здобуття Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка. Історико-публіцистична кінодилогія «Українці. Надія». Частина 1.
18.50 УТН.
19.00 Урочистий вечір, присвячений 75-річчю IV Універсалу Центральної Ради. Концерт. Трансляція. У перерві — На добраніч, діти.
22.00 Літературно-мистецька студія «Основа».
22.45 Арт-майдан.

I КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 Наш музичний клуб.
9.00 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
9.55 Джерела.
10.25 Америка з М. Таратутою.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 Ж.-Б. Мольєр. «Тартюф». Фільм-вистава.
13.40 «Скажи, Юпітере...». Мультфільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Бридж.
14.50 Бізнес-клас.
15.05 Блокнот.
15.10 Мультколаж «Хлопчик і жабенятко».
15.20 Що означають ваші імена?
16.50 Справа.
17.00 Новини.
17.20 Телерадіоканал «Останкіно» представляє: «Кроки назустріч».
17.45 Людина і закон.
18.15 Америка з М. Таратутою.
18.55 Поле Чудес.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра худ. телефільму «Вість із минулого». Із серії «Китаєць» (Франція).
ВіД представляє:
22.25 Політбюро.
23.20 Музобоз.
0.00 Людина тижня.
0.15 Автошоу.
0.30 Майданчик обозу.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

9.45 Біла ворона.
10.30 «Бурда моден» пропонує...
11.00 Худ. телефільм «Санта-Барбара». 122 серія.
11.50 Грає Еміль Ровнер.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Реклама.
13.25 Іжиця.
14.00 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
14.55 Телебіржа.
15.25 Там-там новини.
15.40 Студія «Рост». «Наш єралаш».
16.10 ТрансРосефір. Вулиця Кохання.
16.40 Бесіди в «Метрополі».
17.00 «Зоряний мандрівник». Худ. фільм. 2 серія.
17.50 Опера — доля моя. В. Єрмаков.
18.45 Київська панорама.
19.05 Мультфільм «Гномики сміються».
19.20 Експоцентр представляє.
19.25 «Захід». Худ. фільм.
20.50 «Кіт і клоун». Мультфільм для дорослих.
21.00 К-2 представляє: «Абзац».
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Зірки говорять.
22.25 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
23.10 Вечірній салон.
0.40 «По той бік кінескопа».

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.55 Мультфільм «Сміх і горе біля Білого моря».
15.00 Відеомузика.
19.15 Мультфільм.
19.25 Худ. фільм «Спогади людини-невидимки».
21.05 Відеомузика.
22.00 Худ. фільм «Коли Гаррі зустрів Саллі».

СУБОТА
23 січня

І ПРОГРАМА УТ

9.00 Худ. фільм «Білий Бім чорне вухо». 1 і 2 серії.
11.55 Доброго вам здоров'я.
12.25 Мультфільм «Свято Новорічної ялинки».
13.30 Солдатські листи.
14.00 «Всесміх» представляє: Євген Дудар у програмі «Алло, це хутір Мозамбік?»
15.00 УТН.
15.10 Прем'єра мультфільму «Д'Артаньяв і троє псівмушкетерів». 3 і 4 серії.
16.00 Еники-беники. Прем'єра телегри для дітей.
16.40 Вперше на екрані УТ. Телефільм «Історик і історія».
17.00 Романси українських композиторів виконує Лілея Волянська (Канада).
17.25 Мультфільм «Домовик та господарка».
17.35 Перспектива. Комерційна передача.
17.55 На здобуття Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка.
18.45 Хроніка МВС.
19.00 УТН.
19.20 Худ. телефільм «Бодетаун». 49 і 50 серії.
20.05 Скрипкові мініатюри.
20.25 Наша мова.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 УТН.
21.25 Вперше на екрані УТ. Худ. фільм «Пропоную руку і серце».
22.50 Мистецький салон. Під дахом опери.
23.40 Мультфільми для дорослих.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

10.05 Прем'єра док. телефільму «Лексєвна».
10.30 Музичний кіоск.
11.00 Прем'єра док. телефільму із циклу «Будь проклята війна». Фільм 2 «Смерть за смерть». Фільм 3 «Ленінград у кільці блокади».
12.00 Служіння муз не терпить суєти.
12.30 Фільми режисера В. Рубінчика. «Культпохід до театру».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Мультфільм «Дракулітовампіреня» (Франція).
14.50 Недорожні нотатки, або іспанські мотиви. Передача 1.
15.55 Спортивна програма «Ультра-сі».
16.55 Червоний квадрат.
17.35 «...Младая будет жизнь играть». В. Молчанов про Великий театр.
18.50 «Коламбія пікчерс» представляє прем'єру худ. телефільму із серіалу «Вулиця правосуддя».
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 «Коламбія пікчерс» представляє прем'єру худ. телефільму «Творець зірок». 3 серія (США).
21.35 Під знаком зодіаку. Водолій.
23.00 Новини.
23.20 Вперше на телеекрані. Худ. фільм «Полковник Редль».

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

12.05 Вчений на всі часи. Слово про Д. Ушакова.
12.25 Мультфільм «Дораемон» (Японія). 19 серія.
12.40 Шість соток.
13.00 Вісті.
13.20 Пілігрим.
14.05 Зигзаг удачі.
15.05 К-2 представляє: «Зірки Америки».
15.35 «Російські царі». «Самозванець на троні». Фільм 2.
16.20 Футбол без кордонів.
17.15 У ракурсі — сімейний портрет.
18.15 Вустами дитини.
18.45 Київська панорама.
19.05 Візитка. Анатолій Бондаренко.
19.10 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 Природа Америки (Уорлднет. США).
20.05 Хіт-рік.
20.40 «3×200».
20.55 Худ. фільм «Карузо Паскоски за батьком — поляк».
22.30 СІТ-3.
22.40 Віннер-до.
22.50 Субота... вечір...
23.20 Віннер — після...
23.30 Чемпіонат МХЛ з хокею. «Сокіл» — «Ескулап» (Київ) — «Спартак» (Москва).

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.00 Мультфільм «Дванадцять місяців».
14.20 Худ. фільм «Безжалісні люди».
15.50 Відеомузика.
18.50 Мультфільм.
19.00 Худ. фільм «Іван Васильович змінює професію».
20.35 Відеомузика.
20.50 Худ. фільм «Датч».
22.30 Відеомузика.

НЕДІЛЯ
24 січня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
9.55 Народні таланти. «Пісня із Золотоноші».
10.20 Мультфільм із субтитрами «Хай живе Серваც».
11.25 Концерт з творів Дж. Россіні.
12.05 Док. телефільм «Софіїн день».
12.30 Телетеатр представляє. Г. Тютюнник. «Коріння». Телевистава.
13.40 Фільм-балет «Прозріння».
14.15 Село і люди.
15.00 УТН.
15.10 На варті.
15.55 Канал «Д».
17.10 Зичимо щастя.
18.15 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
19.00 УТН.
19.20 Худ. телефільм «Бодетаун». 51 і 52 серії.
20.15 «Ах, оперета».
20.30 Мультфільм «Літаючий будинок». 5 серія.
21.00 Вечірній концерт.
21.15 Артистичне казино. Розважальна програма.
22.00 Будьте з нами. Інформаційно-музична програма.
23.30 Вперше на екрані УТ. Худ. фільм «Людина у зеленому кімоно».

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

8.30 З ранку раненько. Прем'єра мультфільму «Денвер — останній із дичозаврів» (Франція).
9.00 Доки всі вдома.
9.30 Різдвяні гуляння. Концерт хору ім. М. Пятницького.
10.30 Під знаком «Пі».
11.20 Розумники, розумниці.
12.00 «Пригоди Чорного Красунчика». Худ. телефільм.
12.30 Прем'єра мультфільму «Піф і Геркулес».
12.40 Прем'єра док. фільму «Підводна одіссея команди Кусто».
13.30 Прем'єра телефільму «Ермітаж». Фільм 4.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Живе дерево ремесел.
15.55 Панорама.
16.35 Телелоція.
16.50 Прем'єра мультфільмів «Каспер та його друзі» (Англія). «Справжні мисливці за привидами» (США).
17.45 Новини.
18.00 Співає М. Котляров.
18.40 Кіноафіша.
19.00 Вперше на телеекрані. Худ. фільм «Небеса обітовані».
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 Матадор.
23.00 Новини.
23.25 «Ранкова зірка» у нічному ефірі.
0.05 Відеодром.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

9.10 «Пригода в Королівстві». Ляльковий мультфільм. 22 серія.
9.40 Якщо вам після...
10.10 Ати-бати...
10.40 Телекросворд.
11.10 Музей кіно. «Страйк». Худ. фільм.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Не вирубати...
13.35 Кращі ігри НБА.
14.35 Майстри. Поет Ю. Левітанський.
15.25 Познер і Донах'ю.
15.55 У світі тварин.
16.55 Казковий світ Уолта Діснея.
17.45 Грає Симона Френкель (орган).
18.30 Обличчям до столиці.
19.00 Візитка. Олена Косяченко.
19.05 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 Мої друзі.
20.00 Сиди і дивись.
20.10 Брама.
20.25 І тільки футбол.
20.55 Візитка.
21.00 Худ. фільм «Витівки двох італійців».
22.30 СІТ-3.
22.40 Візитка.
22.45 РА «Аверс» представляє: «Людина у чорному».

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

Програма «ТЕТ-А-ТЕТ»: рік в ефірі».
14.20 «ТЕТ» навколо світу.
14.30 Мультфільм «Земля на початку часів».
15.40 Худ. фільм «Уіллоу».
17.45 Музична програма «Під новий рік багато років тому». 1 частина.
18.05 Док. фільм «Труба,фестиваль».
18.55 Худ. фільм «Старики-розбійники».
20.30 «Під новий рік багато років тому». 2 частина.
20.50 Інформпрограма «Рулетка».
21.10 «35 хвилин джазу».
21.45 Ще трохи музики.
23.30 Вечірній кінозал.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Український письменник, випускник Петербурзького кадетського корпусу. 7. Відомий український цукропромисловець, меценат. 8. Красуня, мати легендарної красуні Єлени. 9. Кара за злодіяння. 10. Грузинська цариця. 13. Місто в Узбекистані. 14. Природна фарба. 16. Козацька страва. 20. Нагрівальний прилад. 21. Роман А. Камю. 25. Американська артистка, пропагандист оздоровчої гімнастики. 26. Слова до музичного твору. 27. Відомий ілюзіоніст. 28. Плід помідора, сливи, винограду. 29. Персонаж «Лісової пісні» Л. Українки.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Метод реєстрації розподілу радіоактивних речовин в об'єкті. 2. Одна з ролей Е. Тейлор. 3. Швейцарський філософ. 4. Нав'язування своїх умов сильною державою іншим. 5. Народні збори в Київській Русі. 6. Давній український народний танець. 8. Автор роману «Солярис». 11. Ведмідь-гора в Криму. 12. Киянка, королева Франції. 15. Український письменник, дисидент, в'язень. 17. Останній виборний гетьман Лівобережної України. 18. Син Ноя, який насміявся над батьком. 19. Нащадок вовка. 22. Тип почерку у слов'янських рукописах. 23. У минулому — вигнанець з роду у кавказьких народів. 24. Накошений хліб чи сіно за день чи сезон.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД «МАСКАРАД», НАДРУКОВАНИЙ 5 СІЧНЯ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 2. Бал. 3. Браво. 5. Паланга. 6. Праведник. 7. Дога. 9. Німб. 12. Мор. 14. Дажбог. 16. Беннет. 19. Медея. 23. Бульба. 24. Ротару. 25. Нецке. 26. Скептик. 27. Ментор. 28. Салаїр. 29. Уранія. 30. Тальк.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Паламаренко. 3. Бравада. 4. «Органон». 7. Дана. 8. Гриб. 10. «Іван». 11. Бізе. 12. Мегре. 13. Рабле. 15. Жюльєтта. 17. Каштанка. 18. Буцефал. 19. Манкурт. 20. Децебал. 21. Яремчук. 22. Бріонія.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◎ Рукописів не повертаємо.
◎ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 737 662.

Комбінат друку видавництва «Преса України».

252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311007.